Книжная палата

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар рўзномаси

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 29 (7. 971) ◆ 1992 йил 11 февраль, сешанба ◆ Нархи 50 тийин

Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

● Сирдарё вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари бўлиб ўтган сессиясида Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан тавсия этилган Б. М. Маҳмудов Сирдарё вилоятининг ҳокими этиб тасдиқланди. У янги лавозимга тайинлангунга қадар халқ депутатлари вилоят Кенгаши ижроия комитетининг раиси вазифасида ишлаган эди.

● Корея Халқ Демократик Республикасининг Тошкентга ташриф буюрган ҳукумат делегацияси Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазирлигида қабул этилди. Бу ерда ҳар икки мамлакат ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатиш тўғрисидаги протокол имзоланди.

● Олмалиқ мебель комбинати ҳудудида очилган махсус дўкон хизматидан корхона ишчилари мамнун бўлишмоқда. Мебелсозларга сотиладиган озиқ-овқат маҳсулотлари корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулот билан алмашиш ҳисобига келтирилмоқда.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Россия халқ депутатларининг олтинчи қурултойи 20 апрелда чақириладиган бўлди.

● Чечен Республикасининг Президенти Жоҳар Дудаев 11 февралдан Грозний шаҳрида комендантлик соатини жорий этиш тўғрисидаги фармонга кеча имзо чекди.

● Кеча Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги шаҳарларига АҚШ Ҳарбий Ҳаво Кучлари транспорт авиацияси юк самолётларидан дастлабки 12 таси инсонпарварлик ёрдами юкларини олиб келди.

ХОРИЖДА

● Литвада дориларнинг чакана нархи ўртача 2,3 баравар, айрим чет эл дориларининг нархи 3—4 баравар ошди.

● Жазоирда 12 ой муддат билан фавқулодда ҳолат эълон қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУЛКИНИ БОШҚАРИШ ВА ХУСУСИЙЛАШТИРИШ КОМИТЕТИ (ДАВЛАТ МУЛКИ КОМИТЕТИ)НИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

«Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Қонунини ижро эта бориб ҳамда республика ҳудудида бозор муносабатларини шакллантириш, тадбиркорлик ва рақобатчиликни рағбатлантириш, унумли меҳнат имкониятларини кучайтириш, шунингдек давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш соҳасида ягона сиёсатни ўтказиш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси иқтисодиёт комитети ва Давлат статистика комитети ходимлари сони ҳамда маблағлари ҳисобига Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкини бошқариш ва хусусийлаштириш комитети (давлат мулки комитети) ташкил қилинсин.

Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикасининг Давлат мулки комитети Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси қарамоғида бўлади ва Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига ҳисобот беради.

2. Қуйидагилар давлат мулкини бошқариш ва хусусийлаштириш комитетининг асосий вазифалари ва фаолият йўналишлари қилиб белгилансин:

давлат мулкини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришни амалга ошириш чоғида халқнинг мулкий ҳуқуқларини ва ижтимоий адолат қоидаларини, Ўзбекистон Республикасининг иқтисодий мустақиллиги ҳамда миллий хавфсизлигини ҳимоя қилиш;

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг қарорига биноан Ўзбекистон Республикасининг давлат мулкини республика мулки ҳамда маъмурий-ҳудудий тузилмалар мулкига (коммунал мулкка) ажратиш;

давлат тасарруфидан чиқарилмайдиган ва хусусийлаштирилмайдиган корхоналар ҳамда мулкнинг турлари ва гуруҳларини аниқлаш юзасидан таклифлар тайёрлаш;

давлат мулкини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш юзасидан дастурларни ишлаб чиқиш, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг муҳокамасига тақдим этиш ва амалга ошириш;

республиканинг давлат мулкини жамоа, ижара, акционерлик, хусусий мулкка ҳамда ўзгача мулкчилик шаклларига асосланган бошқа корхоналарга айлантириш тартиби ва воситасини белгилаш;

республика давлат мулкини хусусийлаштиришда ажнабий юридик шахслар ҳамда фуқароларнинг иштирок этишларида белгиланган миқдор ва тартибни асослаб бериш;

тасдиқланган дастурларга мувофиқ давлат мулки бўлган аниқ объектларни, аввало кам фойда келтирадиган ва зарар кўриб ишлайдиган корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида қарор қабул қилиш;

давлат мулкини рўйхатга олиш, давлат тасарруфидан чиқариладиган ва хусусийлаштириладиган объектлар қийматини баҳолаш ишларини ташкил қилиш;

хусусийлаштиришга доир кимошди савдолари ва танловларини ўтказиш тартибини, уларда харидорларнинг иштирок этиш шартларини ишлаб чиқиш;

давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш махсус жамғармаларини тузиш ҳамда улардан фойдаланиш тартибига оид таклифларни асослаб бериш;

республика мулки билан коммунал мулкни давлат тасаруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнига ташкилий ва услубий жиҳатдан раҳбарлик қилиш, коммунал мулк объектларининг тасарруфчилари бўлмиш идоралар фаолиятини мувофиқлаштириш.

3. Шу нарса белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкини бошқариш ва хусусийлаштириш комитетининг, унинг жойлардаги органларининг ўз ваколатлари доирасида қабул қилган қарорлари вазирликлар, идоралар, концернлар, уюшмалар, корхоналар (бирлашмалар), муассасалар ва ташкилотлар, маҳаллий бошқарув органлари, мансабдор шахслар ва фуқаролар томонидан бажарилиши мажбурийдир.

4. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси икки ҳафта муддат ичида Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки комитетининг фаолиятини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилиши, комитет низомини ва тузилмасини тасдиқлаши зарур.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 10 февраль.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎРТОҚ М. ҚОРАБОЕВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Муҳаммаджон Қорабоев Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 10 февраль

КАСБ-КОРИНГИЗГА ҚАРАБ

КУНИ КЕЧА Тошкент шаҳар Ҳокимининг қарори билан пойтахтдаги меҳнат бўйича идоралар таркибини такомиллаштириш чора-тадбирлари белгиланди. Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида жуда катта аҳамият касб этаётган ушбу идоралар фаолиятининг муҳимлигини Акмал Икромов район меҳнат биржаси мисолида ҳам кўриш мумкин.

Ўтган йили март ойида ташкил топган бу биржа энди-энди қаддини ростлаяпти. 1991 йилда биржа воситачилигида 1817 киши ишга жойлаштирилди. Бу йил январь ойида эса 1991 йилнинг шу давридагидан 107 нафар кўп — 143 киши иш билан таъминланди.

Жумҳуриятда купон системаси жорий этилгач, бу хизмат ходимларининг иш кўлами янада ортди. Чунки, улар уй бекаларига ва бошқа сабаблар билан ишсиз юрганларга купон тарқатиш вазифасини ўз зиммаларига олишган. Шу жараёнда районда жами 3150 нафар кишининг иш билан таъминланмагани аниқланди. Эндиги масала — ишсизларни касб-кори ва хоҳишига қараб гуруҳларга ажратиб чиқиш.

Ҳозир райондаги корхона, муассаса ва ташкилотларда ўртача 300—350 кишилик бўш ишчи ўрни бор. Ишсизлар сони эса бунга қараганда анча кўп. Ана шу номутаносибликка барҳам бериш учун йирик корхоналарда, баъзан эса район миқёсида биржа ярмаркалари ташкил этилаяпти. Касби бўлмаган, бироқ ишлашни хоҳловчи ёшларга 12-ўрта ҳунар-техника билим юртига йўлланма бериляпти. Қатор корхоналарда янги касбларга ўргатувчи қисқа муддатли курслар очилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1992 йил 4 январдаги «Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 1 кварталига мўлжалланган фавқулодда бюджети тўғрисида»ги қарорининг 8-моддасида корхоналар, муассасалар (бюджет муассасаларидан ташқари), ташкилотлар, кооперативлар ва бошқа иш берувчиларнинг, мулкчилик ва хўжалик юритишнинг шаклидан қатъи назар, меҳнатга ҳақ тўлаш жамғармасининг 3 фоизи миқдорида аҳолини иш билан таъминлашга кўмаклашиш жамғармасига мажбурий ажратма ўтказиши айтилган. Ушбу қарорга мувофиқ акционерлик-тижорат банкида махсус очилган 699-ҳисобга маблағ тўпланса, янги касб ўргатишга ихтисослашган курсларни биржалар тасарруфида ташкил этиш имкони туғилади. Шунингдек, ҳозирда вақтинча ишсизларга берилаётган пул миқдорини ҳам кўпайтириш мумкин бўлади.

Район меҳнат биржаси директори Ҳошимжон Жалилов билан суҳбат чоғида яна шу нарса маълум бўлдики, ишчи-хизматчи штат қисқариши туфайли ишдан бўшатилган кунидан бошлаб 10 кун ичида бу ерга мурожаат қилиши керак. Акс ҳолда у олдинги ишхонасидан 2 ойгача тўланиши лозим бўлган ўртача иш ҳақи олиш имкониятини бой беради. Буни ҳамма ҳам билавермайди. Кадрлар бўлимидагилар эса қисқаришга тушаётганларга бу ҳақда атрофлича маълумот беришмайди. Кези келганда айтиб ўтиш керакки, эндиликда қай бир раҳбар бўш иш жойлари борлигини меҳнат биржасидан яширса ёки тўлиқ маълумот бермаса, шунингдек, иш ҳақи жамғармасидан 3 фоизини иш билан таъминлашга кўмаклашиш жамғармасига ўтказмаса, уларга қонунга мувофиқ 3 ойгача бўлган маоши миқдорида жарима солинади.

Ҳа, меҳнат биржаси бозор иқтисодиётига ўтиш даврида одамларни иш билан таъминлашда баҳоли қудрат хизмат кўрсатаяпти. Агар улар тезроқ компьютерларга эга бўлса, ишлар янада жонланарди. Чунки бу соҳа хизматига бўлган эҳтиёж тобора кучайяпти. Шаҳар Ҳокимининг қарори билан меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича Тошкент шаҳар Бош бошқармаси тузилганлиги ҳам бундан далолатдир.

Ҳаким НЕЪМАТОВ.

Акмал Икромов райони

Меҳнат жамоаларида

ИШ БИЛГАНГА — МИНГ ТАНГА

Суратли лавҳа

«Средазгазавтоматика» заводига келганимизда вақт тушликка тўғри келиб қолди. Шу баҳона ишчилар ошхонасига кирдиг-у, ҳайратга тушдик. Ошхонанинг безатилиши ва ундаги жиҳозлар мисли ресторанни эслатади. Залларнинг шинам ва озодалиги-ю, ҳавосининг мусаффолигидан дилингиз равшан тортади.

— Ҳоҳиш бўлса, сал бош қотирилса, одамнинг қўлидан келмайдиган иш йўқ, — дейди завод директори Ортиқбой Мансуров. — Қай бир корхонада ишчиларга дастлаб маиший ва меҳнат шароити яратиб берилиб, кейин иш талаб қилинса, ўша жойда самара бўлаверади. Қўнимсизлик ҳам камаяди. Мен 10 йилдан бери мазкур жамоага раҳбарлик қилаётган бўлсам, шу ақидага қатъий амал қилаяпман.

Заводда иш икки сменада ташкил этилган бўлиб, иккинчи сменада меҳнат қилаётганлар кечки овқатини, биринчи сменадагилар нонуштасини завод тўла ўз зиммасига олган. Иш шароити оғир касбларда ишлаётганларга сут, қатиқ бепул берилаяпти. Бу мақсадлар учун завод бултурнинг ўзида 100 минг сўм ажратган. Декабрь ойида ширкатлардан килоси 18 сўмдан гўшт олиниб, ишчиларга 15 сўмдан сотилган. Шунингдек, ёғ, картошка, пиёз, гуруч, чит, сурп каби озиқ-овқат ва саноат моллари ҳам келтирилиб арзонлаштирилган нархда берилган. Олиш ва сотиш ўртасидаги тафовутни эса завод ўз зиммасига олган. Пай пули ўтказиш йўли билан 4 киши турар жой билан таъминланган.

Шундай бўлгач ишчи-хизматчилар ўзига топширилган ишга ихлос билан ёндошиб, ўтган йили 20 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришган. Бу йил эса ушбу кўрсаткични 50 миллионга етказиш ниятидалар. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг қишлоқ аҳолисини газ билан таъминлашни яхшилаш тўғрисидаги Фармони ижроси учун 1991 йилда бу ерда тўрт комфорли газ плиталари ишлаб чиқиш йўлга қўйилди ва 33 минг дона тайёрланиб, асосан қишлоқ жойларга жўнатилди. Бу йил 40 мингта газ плитаси, 15 мингта АКГВ—23 маркали хусусий уйларни иситиш қозони ишлаб чиқариш мўлжалланаяпти. Газ билан иситиладиган контрамаркалар учун 80 минг дона махсус горелка тайёрлаш режалаштирилган бўлишига қарамай, йил охиригача уни 100 мингтага етказиш кўзланаяпти.

Бу ерда булардан ташқари РДУ—80—01, РДУ—80—02 тоифасидаги газ тақсимлаш асбоблари ҳам ишлаб чиқарилади. Завод маҳсулотлари нафақат республикамиз вилоятларига, қисман Туркманистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Украинага ҳам жўнатилмоқда.

Эҳтиёжни ҳисобга олган ҳолда Якуб Колас кўчасида ҳамда Бухоро шаҳрида жойлашган завод шохобчасини кенгайтириш режалаштирилган. Биргина бу шохобчада яна қарийб 1000 кишини иш билан таъминлаш имконияти туғилади.

— Собиқ СССР мавжуд пайтида бизни хом ашё билан Москва таъминларди. Ҳозир ҳам таъминотчимиз ўшалар. Бу масала республика ҳукуматида муҳокама қилинди. Бугунги кунда маъқули шу йўл экан. Акс ҳолда мустақил равишда хом ашё топиб, ўз-ўзимизни ўнглаб кетишимиз мушкул. Чунки таъминотчи — бажарувчи — истеъмолчи занжирининг қай йўсинда узилганлиги барчага аён. Қисқаси, Россия йилнинг охиригача бизни хом ашё билан таъминлашни ўз зиммасига олган, эвазига эса тушадиган фойдани ўзаро бўлишиб оламиз.

— Завод маъмурияти ва касаба уюшмаси комитети ишчи-хизматчиларни танқис моллар билан ҳатто арзонлаштирилган нархда таъминлаётган экан. Бундай моллар (очиқ савдода бўлмагач) қандай қилиб бунинг йўлини топаяпсизлар?

— Бартер усулида, ўзаро мол айирбошлаш ҳисобига. Ҳозир бошқа йўли йўқ. Арзонлатиб сотиш эса юқорида айтганимдай, завод ҳамёнидан. Бултур 2 миллион 800 минг сўм фойда олгандик. Демоқчиманки, ишчиларимиз ўз меҳнатлари самарасини кўришаяпти. Январь ойидан бошлаб ишчиларимизнинг ўртача маоши 1000—1200 сўмни ташкил этаяпти. Шу билан бирга ишчиларимизни овқатлантиришда, энг зарур истеъмол моллари билан таъминлашда баҳоли қудрат ёрдамлашяпмиз.

Худойназар ЖУМАНАЗАРОВ.

Тошкентда француз маданияти ҳафталиги

САНЪАТ—ЭНГ ЯХШИ ДИЙДОР

КУНИ кеча бўлиб ўтган оқшом санъат ва мусиқа ишқибозлари хотирасида узоқ вақт сақланиб қолади. «Интурист» маданий-ахборот марказида тўплангандар Франция элчихонасининг Тошкентдаги ходими Шантель хоним бош бўлиб ўтказган француз маданияти ҳафталигининг очилиш маросими ниҳоятда кўнгилхушлик, дилдорлик билан бошланди. Бу маросимда Франция элчихонасининг маданият ишлари бўйича маслаҳатчиси Филипп Этьен ҳам қатнашди.

Шу куни бизнинг давлат ва Америка қўшма «Инвариант» корхонасида ўзбек мусаввирлари асарларининг кўргазма-савдоси ўтказилди. Марказда эса Ўзбекистон Давлат санъат музейи тайёрлаган француз рассомларининг кўргазмаси ўз ишини бошлади.

Француз бастакорлари асарларини «Симфо-Т» оркестри ажиб бир кўтаринки завқ билан ижро этди.

Ушбу оқшомда ўйнаган оркестрни ташкил этгани учун ҳомийлик қилган «Инвариант» қўшма корхонаси, «Ўзбекистон», «Тошкент», «Карвон», «Кон—М» биржалари, «Мезон», «Зоотех», «Минора» сингари кичик корхоналар, «Аэлита» кооперативи ва бошқа ташкилотларга ҳар қанча миннатдорчилик билдирсак арзийди. Яхши ташаббусга биринчи ғишт қўйилди. Биз «Наврўз—92» Ўрта Осиё республикалари театрлари фестивалининг очилишини орзиқиб кутмоқдамиз. Ҳозирданоқ Тошкентда халқаро театрлар фестивалини ўтказиш ҳақида таклифлар бўляпти.

— Кўрсатилган ёрдам учун, илиқ муносабат учун Тошкент аҳлига раҳмат, — дейди Шантель хоним. — Биз француз киноси намуналарини кўрсатишни бошладик. Ўйлайманки улар зукко Тошкент томошабинини бефарқ қолдирмайди.

Энг яхши дийдор — санъатдир. Қачонки маданий анъаналар учрашса, бир бирини тўлдирса, бир халқнинг маданияти халқни бефарқ қолдирмаса бу маданий алоқалар ривожидан далолатдир.

Тоҳир ЙЎЛДОШЕВ.

АМАЛИЙ ФАОЛИЯТ ОЛДИДАН

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ В. И. Ленин номли муаллимлар тайёрлаш билимгоҳи битирувчи талабалари шаҳар ўрта мактабларининг илғор бошланғич синф ўқитувчилари билан учрашдилар. Унда 162-мактаб муаллимаси Рихси Хонкелдиева, 146-мактабдан Эътибор Исмоилова, Инобат Юсупова, 144-мактабдан Санобар Асқарова ва бошқалар ўз меҳнат тажрибалари хусусида маъруза қилдилар.

Анвар АБДУЛЛАЕВ.

НОВВОЙХОНАЛИ ДЎКОН

АКМАЛ ИКРОМОВ районининг «Ўрикзор даҳасидаги 7-озиқ-овқат дўкони ўзининг новвойхонасига эга бўлиб, ундан иссиқ нонлар харид қилиш мумкин. Бундан шу яқин атрофда истиқомат қилувчилар жуда миннатдор. Яхна ичимликлар базаси ҳамда 6, 15, 22, 23, 24 ва 38-дўконлар қошида ҳам шундай нон ёпиш цехлари очилди.

Ҳайдар ЖАЛИЛОВ.

Қурилиш майдонларида

ИККИНЧИ ДАРАЖАЛИ ЭМАС

Бу даҳани мақтаганларича бор экан: катта кўчанинг икки томонида қад кўтарган баланд иморатларга, яна бир оз юрилгач эса энди бўй чўзаётган кўп қаватли уйлар (суратда), оғир юк кўтара оладиган одимловчи кранларга кўзингиз тушади. Дилингиз беихтиёр равшан тортади. Шу иморатлар битгач, қанчадан-қанча ҳамшаҳарларимизнинг уйли-жойли бўлишини била туриб, қувонмай бўладими, ахир.

«Гулистон» («Алгоритм») даҳасининг ушбу 31-мавзесидаги 3, 4, 5, 17, 18 ва 19-кўп қаватли уйларни 12-қурилиш трестига қарашли 50 ҳамда 65-қурилиш бошқармаларининг азаматлари бунёд этишаётганидан воқиф бўлиб, сал нарироққа — темир-бетон тушираётган қурувчилар ёнига ўтдик. Маълум бўлишича, бу ерда ҳар бири 58 хонадонли (квартирали) 41 ва 42-уйларни 153-қурилиш тресги тасарруфидаги 3-қурилиш бошқармаси бинокорлари қуришаётган экан.

— Таъминотда узилиш бўлмаса, бу уйларни шу йилнинг охиригача фойдаланишга топширамиз, — дейди прораб Геннадий Цой. — Электр пайвандчилар — бригада бошлиғи Эргаш Ҳасанов (суратда чапдан биринчи) звено бошлиғи Владимир Смирнов, Евгений Григорьев ва монтажчи Игорь Филиппов сингари пешқадамларимиз бор экан, илғорликни қўлдан бермаймиз.

Ҳа, қурилиш майдонларидаги иш суръатини кўриб, прорабнинг сўзларига ишонгинг келади, Чунки, ишчиларнинг кайфияти яхши. Шундай экан, ишда самара бўлаверади. Лекин шу ўринда бир нарса, яъни бу ерда маданий-маиший иншоотлар қурилишига яхши эътибор берилмаётгани бир оз таажжублантирди. Аралаш моллар билан савдо қилувчи «Савдо маркази» биноси қаддини ростлаганча, тўхтаб қолган. Болалар боғчаси, шунингдек, бошқа маданий-маиший объектлар кўзга ташланмайди. Ваҳоланки, бундай шохобчалар қуриш масаласига иккинчи даражали, деб қараб бўлмайди.

Носир ЖАББОРОВ.

Янгиликлар, воқеалар, хабарлар Янгиликлар, воқеалар, хабарлар

ХДП: район ташкилотларида

ХАЙРЛИ ИШЛАР

Бозор иқтисодиётига ўтиш даврида фуқароларни ижтимоий ҳимоя қилиш, уларга ҳуқуқий жиҳатдан кўмаклашиш ва рағбатлантиришда партия аъзоси бўлган депутатларнинг фаоллигини ошириш мақсадида Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши вилоят, шаҳар ҳамда район ташкилотлари кенгашлари ҳузурида депутатлик қабулхоналаларини ташкил этиш хусусида қарор қабул қилди. Ана шу қарорга биноан Ўзбекистон ХДПси район ташкилотлари кенгашлари биносида депутатлик қабулхоналари ишлай бошлади. Унда Ўзбекистон ХДПси аъзолари бўлган халқ депутатлари гали билан навбатчилик қилмоқдалар, партиявий топшириқни бажариш жараёнида кўплаб фуқаролар билан мулоқотда бўлмоқдалар. Депутатлик ваколатидан фойдаланиб, уларга амалий кўмак кўрсатишаяпти.

Бектемир район Кенгашининг 73 депутатидан 40 нафари Ўзбекистон ХДПси аъзосидир. Уларнинг барчаси депутатлар гуруҳига уюшган. Иқтисодий ва сиёсий ислоҳот ҳал қилувчи босқичга кирган, бозор иқтисодиётининг қонунлари аҳолининг анча қисмини таҳликага солаётган айни кунларда Ўзбекистон ХДПси район ташкилоти кенгаши биносининг учинчи қаватидаги биродарлик, маърифат ва маданият клуби қошида ташкил қилинган депутатлик қабулхонасидан одам аримайди. Навбатчи депутатлар ёрдамга муҳтож кишиларга, биринчи навбатда аҳолининг кам таъминланган қисмига, ёлғиз пенсионер, ногирон, етим-есирлар ва кўп болали оналарга Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Президент Фармонлари ҳамда бошқа ҳуқуқий ҳужжатларга биноан уларнинг ижтимоий ҳимояга оид ҳуқуқларини амалга оширишда кўмаклашмоқдалар. Бу борада Турсуной Марк, Валентин Шегай сингари депутатлик гуруҳининг аъзолари фаоллик кўрсатаяпти. Уларнинг ташаббуси билан кўп болали оилаларнинг фарзандлари бўлган ўқувчиларга стипендиялар таъсис этилди. Озиқ-овқат маҳсулотлари корхоналар ва маҳаллалар маъмуриятининг тавсияси ҳамда тақсимотига асосан тарқатиладиган бўлди.

— Депутатлик гуруҳи, меҳр-шафқат жамғармаси, биродарлик, маърифат ва маданият клуби аъзоларининг мақсади битта. У ҳам бўлса кам таъминланган оилаларга, ёлғиз ва ўзгалар ёрдамига муҳтож қария, ногиронларга ижтимоий-иқтисодий ёрдам беришдир, — дейди Ўзбекистон ХДПси район ташкилоти кенгашининг биринчи котиби, район меҳр-шафқат жамғармасининг раиси Мавлон Йўлдошев. — Учала жамоат уюшмаси аъзолари район ижтимоий таъминот бўлими билан ҳамкорликда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг «Эркин нархлар жорий этилиши муносабати билан талабалар, ўқувчи ёшлар, ўзгаларнинг қарамоғига муҳтож бўлган ёлғиз пенсионерлар ва меҳнаткашларнинг имтиёзли умумий овқатланишини ташкил этиш юзасидан қўшимча чора-тадбирлари ҳақида»ги қарорини амалга оширишда қисқа вақтда муайян юмушларни уддалашга эришдилар. Ўзгалар ёрдамига муҳтож бўлган қария ва ногиронлардан 25 нафарига бепул иссиқ овқат ташкил этилди. Лихачев кўчасидаги хонадонлардан бирида яшовчи, ногирон Александр Шапишниковга минг сўмга яқин моддий ёрдам кўрсатилди. Хонадонига табиий газ уланди. Улуғ Ватан уруши ногирони Фёдор Новиковга санаторийда дам олиши учун бир йилда иккинчи йўлланма берилди. Бундай мисолларни кўплаб келтиришим мумкин.

Ҳа, Бектемир райони депутатлари гуруҳи аъзолари жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда аҳолига ғамхўрлик кўрсатишда хайрли иш бошлашди. Энди уни изчил ва узлуксиз давом эттириш керак.

Худойназар ҒОЙИБОВ.

Ҳамма қатори Ўрта Осиё газ автоматлари ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳам ҳозир хом ашё тақчиллигини бошидан кечирмоқда. Лекин шунга қарамасдан корхона ўзига юклатилган вазифаларни вақтида бажаришга ҳаракат қилмоқда.

СУРАТДА: йиғув цехининг умумий кўриниши.

Андрей Пишненко сурати.

РЕСПУБЛИКАМИЗ ВИЛОЯТЛАРИДА

АНДИЖОН ТЎҚИМАЧИЛАРИНИНГ ҒАЙРАТИ

Андижон тўқимачилари зарар ўрнини бутунлай қоплаб, 26 миллион сўм соф фойда олдилар. Маҳаллий ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмасида сифатли тола ишлаб чиқариш бир йилда икки баравардан ортиқроқ кўпайиб, ойига 900 тоннани ташкил этмоқда, деб хабар беради. ЎзАА мухбири.

Ишлаб чиқариш такомиллаштирилганид а н сўнг корхонада ўзгаришлар рўй берди. Бу ерда олтмишта замонавий тараш машиналари ва юзта йигирув дастгоҳлари ўрнатилди. Улардан фойдаланиш натижасида олинган фойда корхонани техникавий жиҳатдан қайта қуроллантиришни давом эттириш, ходимларни ижтимоий ҳимоялашнинг кўплаб долзарб масалаларини ҳал этиш имконини беради.

ТРИКОТАЖЧИЛАР ИМКОНИЯТ ТОПИШМОҚДА

Олтинкўл трикотаж бирлашмасининг ишчилари бир йил ичида бир ярим миллион сўм фойда олдилар. Бу эса жамоада ўртача ойлик маошни минг сўмгача кўтариш, ҳар бир ходимга тушлик учун кунига етти сўмгача қўшимча ҳақ тўлаш имконини берди.

Бу ерда ўтган йил бошларида эски хўжалик алоқалари узилиши натижасида ички имкониятларни излашга мажбур бўлишганди. Улар трикотаж буюмлари тикиладиган иккита бўлим очдилар, уй-жойлар қуриш ва ремонт қилиш юзасидан аҳолига турли-туман пулли хизмат кўрсата бошладилар, кичик корхоналарнинг буюртмаларини бажаришга киришдилар.

Асосий ишлаб чиқариш ҳам эътибордан четда қолмади. Цехларнинг таъмирланиши, янги ишлаб чиқариш майдонларини вужудга келтириш, маънавий жиҳатдан эскирган дастгоҳлар ва механизмларни замонавийларига алмаштириш натижасида Олтинкўл трикотажчилари тикувчилик ва трикотаж буюмларининг сифатини яхшилаш имкониятига эга бўлдилар. Ҳозир бирлашманинг бош фабрикасида трикотаж матолари чиқарадиган 90 та янги дастгоҳ ўрнатилиб, созланмоқда.

БЕВОСИТА ШАРТНОМАЛАР АСОСИДА

Гулистондаги алоқа кўчма механизациялашган колоннаси номига ускуналар ортилган тўртта вагон келди. Уни тезда тушириб олишди ва объектларга жўнатишди.

— Агар таъминот борасидаги анъанавий йўлга — вилоят алоқа бошқармаси орқали ускуналар олишга ишонганимизда, ҳозирнинг ўзидаёқ ишни тўхтатиб қўйишга тўғри келарди, — дейди кўчма механизациялашган колонна бош муҳандиси Р. Ким. — Афсуски, таъминотчиларимиз ҳали ҳам эскичасига ишлашмоқда.

Кўчма механизациялашган колонна жамоаси ўзи чора излаб, хўжалик алоқаларини йўлга қўя бошлади. Бинокорлар эса ҳали кўп иш қилишлари: Гулистоннинг эски шаҳар қисмида минг номерли, Сирдарёда 500 номерли автомат-телефон станциясини ишга туширишлари, қўриқдаги 7 совхозни тўла телефонлаштиришлари керак бўлади. Темир-бетон устунларнинг ўзидангина камида 3,5 минг донасини ўрнатиш зарур. Ишлар жадвалга мувофиқ бормоқда.

ЧЎЛҚУВАРЛАРГА МАДАД

Сурхондарё вилоятидаги «Пахтакор», Ғафур Ғулом номли ва Ойбек номли қўриқ совхозларга қўшимча равишда электр манбаи келтирилди. Мазкур хўжаликларга хизмат қилувчи Қизириқ кичик станциясида янги трансформатор фойдаланишга топширилди.

Бунинг натижасида ишлаб чиқариш ва турмуш эҳтиёжлари учун электр қувватидан фойдаланишни икки баравар кўпайтириш имконияти пайдо бўлди.

Тошкент бошқаруви тарихи

МУЛКИ МАЪМУРУ ҲИММАТИ ОЛИЙ...

ТОШКЕНТ шаҳри ўзининг 2000 йиллик бошқарув тарихига эга. 1867 йил 11 июлда Туркистон генерал-губернаторлигининг ташкил қилиниши билан мазкур губернаторликка тобеъ шаҳарларда оврупоча бошқарув тизими жорий қилинган. Бу даврни ҳеч иккиланмай Ўрта Осиё шаҳарларини бошқаришда Оврупога хос усуллар кириб келишининг бошланиши деб қараш мумкин.

1870 йилларда Чор Россиясида шаҳарларни бошқариш учун шаҳар думалари тузилди. Тошкентда ҳам Туркистон генерал-губернатори Кауфманнинг шаҳарни бошқариш Низоми (1870 — 1877 йиллар) асосида Тошкент думаси ташкил қилинди. Тошкент думаси — Чор Россиясининг Туркистон генерал-губернаторлиги орқали Туркистон ўлкасида мустамлакачилик сиёсатини амалга оширувчи, маслаҳатчи, ижрочи вазифасини ўтаган. У ўз фаолиятини 1877 йил 1 сентябрда бошлаб, 1917 йил декабрда тугатган. У шаҳар бошлиғи ва 60 маслаҳатчидан иборат бўлган. Тошкент шаҳар думаси таркибининг асосий қисмини христианлар (яъни мустамлака маъмурияти вакиллари) ва қолган қисмини мусулмонлар (маҳаллий ҳукмрон синф вакиллари) ташкил қилган.

Тошкент шаҳар думасига ҳам сайловлар бўлганми? Тошкентда нечта сайловхона бўлган? Уларнинг номлари қанақа? Сайловлар қай тарзда ўтказилган?

Бу саволларга Абу Райҳон Беруний номли Шарқшунослик илмгоҳининг босма китоблар хазинагоҳида сақланаётган 8909 номерли китобдан жавоб топиш мумкин. Бу «думаларга ва участковой управленияларга сайлов тўғрисида Муваққат ҳукуматнинг ҳамма шаҳарлар учун умумий фармони» деб аталади. Мазкур фармон муваққат ҳукумат томонидан 1918 йил ёзида, Туркистон ўлкаси Ашхобод, Оренбург, Еттисув ва Фарғона фронтлари қуршовида қолган бир даврда чиқарилган бўлса керак. Фармон Тошкенг шаҳар думасига 112 1917 йил 4 декабрда расмий равишда тарқатилиб юборилган бўлса ҳам, лекин аслида у 1918 йил ҳам ўз кучини йўқотмаганлигидан, шаҳар бошқарувини қайта ўз қўлига олишга интилганлигидан далолат беради. Мазкур фармоннинг 1-бандида келтирилишича, Тошкент шаҳар думасига 112 маслаҳатчи сайланиши кўзда тутилган: жумладан, унда шундай дейилган: «Шаҳар думасига гласнийлар 1919 йилнинг биринчи январига қадар сайланурлар. Гласнийларнинг сонлари ушбу фармоннинг иловасидур (Тошкент учун 112 киши). Фармон тўрт қисмдан иборат бўлиб, қуйида уларни (фармон матнда қандай бўлса, шундайлигича) келтирамиз:

1. Шаҳар думасига гласнийлар сайлов ҳақидаги муваққат қоидалар (29 банддан иборат);

II. Участковой управлениялар ҳақинда муваққат қоидалар (5 банддан иборат);

III. Муваққат ҳукуматнинг шаҳар дума сайлови ҳақидаги дастури (21 банддан иборат);

IV. Тошкент шаҳрида дума сайлов қилинадурғон участкалар.

Дастлабки уч қисмда сайловнинг қай тарзда амалга оширилиши лозимлиги тўғрисида сўз боради. Охирги IV қисмда Тошкент шаҳрининг сайловхоналарга бўлиниши баён этилган. Жумладан, Тошкент 5 та сайлов даҳаси, 144 та сайловхоналарга бўлинган.

Тошкент шаҳар халқ ноиблари Совети 1917 йилда, аниқроғи, 1917 йил 28 март куни ишчи ва солдат депутатлари Тошкент Советида ташкил топган. Мазкур Совет ўзининг матбуот органига эга бўлиб, у «Наша газета» деб аталган. Ушбу рўзноманинг биринчи сони 1917 йил 2 апрель куни нашрдан чиққан. Ушбу Совет халқ орасида революцион кайфиятни уйғотиб, инқилобга тайёргарлик ишларини олиб борган. 1917 йил 12 сентябрга келиб инқилобий комитет сайланган. Мазкур қўмита бошчилигида 1917 йил 28 октябрь куни ишчи ва солдатлар қўзғолони бошланади. I (14) ноябрда шаҳардаги аксилинқилобий кучларнинг сўнгги таянчи ҳисобланган Қўрғонтепа ишғол қилиниб, аввало Тошкентда, сўнгра бутун Туркистонда ҳокимият Советлар қўлига ўтган. 15 ноябрь 1917 йил Тошкентда ишчи ва солдат депутатлари Советларининг III ўлка қурултойи очилди. Мазкур қурултойда қабул қилинган резолюцияга биноан Туркистон ўлкасининг Халқ комиссарлари Совети тузилди. Худди ана шу Совет 1917 йил 4 декабрь куни Тошкент шаҳар думасини тарқатиб юбориш ҳақида буйруқ чиқарди. Кейинчалик эса Наманган, Андижон, Самарқанд ва бошқа шаҳарлардаги думалар ҳам тарқатиб юборилди.

Бўлиб ўтган кескин курашларда ғолиб чиққан ишчи ва солдат депутатлари Тошкент Совети шаҳарни бошқариш вазифасини ўз зиммасига олди. Кейинчалик у ишчи-деҳқон ва қизил аскар депутатлари Тошкент шаҳар Совети, 1936 йилдан бошлаб оддийгина қилиб меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети, 1989 йилдан эса халқ ноиблари Тошкент шаҳар Кенгаши деб атала бошланди.

Ҳаммамизга маълумки, улуғ бобомиз Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги нишонланган 1991 йил халқимиз учун жуда бир хайрли, саховатли, бахтли йил бўлди. Худди ана шу йили Тошкентни бошқаришда ҳам тараққиёт томон ундовчи ҳокимлик таъсис этилди. 1991 йил 29 декабрда бўлиб ўтган сайловда пойтахтимиз аҳли деярли бир овоздан якдиллик билан халқ ноиблари Тошкент шаҳар Кенгаши раиси Атҳамбек Иброҳимович Фозилбековни шаҳарнинг кейинги йиллардаги Ҳокими этиб сайладилар. Мен келажакда Ҳокимимизнинг шаҳримиз истиқлоли йўлида кураш олиб боришига ишонаман. Улуғ бобомиз Алишер Навоий айтганларидек, ҳокимлик мулки маъмуру ҳиммати олий бўлади.

Неъматулло ЖАББОРОВ,

Абу Райҳон Беруний номли Шарқшунослик илмгоҳининг ходими.

Ўзбекистон ва жаҳон

АҚШЛИК ОЛИМ ТАН БЕРДИ

Ҳозирги кунда Республикамиз иқтисодиётини ривожлантириш малакали мутахассисларга боғлиқлиги ҳаммага маълум. Ўтган йили Тошкент Давлат иқтисод дорилфунунидан 20 нафар талаба Америка Қўшма Штатларида таҳсил олиш учун жўнатилган эди. Бу йил эса 70 нафар талаба ана шу мамлакатдан келган профессорлардан халқаро бизнес бўйича сабоқ олдилар. Уларнинг билими хорижлик мутахассислар талабига жавоб бериши маълум бўлди. Айни пайтда ана шу талабалардан 15 нафари Америка олийгоҳларида иқтисод сирларини ўрганишмоқда. Мустақил Республикамизда иқтисодчиларни тайёрлаш йўлида яна қандай ишлар амалга оширилаётганини билиш мақсадида дорилфунун ректорининг ташқи алоқалар бўйича ўринбосари, иқтисод фанлари доктори, профессор Қаландар Абдураҳмонов билан мулоқотда бўлдик.

— Биз жаҳоннинг кўпгина давлатлари, жумладан АҚШ билан ҳар томонлама алоқа ўрнатишга катта эътибор бераяпмиз, — деди у. — Айни пайтда 20 дан ортиқ Америка олийгоҳлари билан ҳамкорлик қилаётган бўлсак, шулар орасида айниқса Гарвард дорилфунунининг профессорлари бизга яқиндан ёрдам беришаяпти. Бундан бир ойча муқаддам профессор Клавет жаноблари ташриф буюриб, бир ой давомида кичик иқтисод ва ҳисоблаш машиналари бўйича талабаларимиз билан дарс олиб борди. Машғулотлар давомида ўтказилган синовлар шуни кўрсатдики, ёшларимизнинг кўпчилиги ушбу билим масканида таълим олиши мумкин. Яқинда жаноб Клаветдан уларнинг билимларига берилган баҳолар ва қўйилган балларнинг натижаси ёзилган мактубни олдик. Натижалар чакки эмас. Энг яхши деб ҳисобланган беш нафар талабага 100 баллдан, яна беш нафарига эса 80 баллдан берилибди. Қолганлари ҳам яхши кўрсаткичга эга бўлишган.

— Уларнинг барчаси ҳам маҳаллий миллат вакиллари-ми!

— Ҳа, шундай. Улар ўзбек тилида равон гапиришади. Биз ўн кун давомида ҳатто уларнинг ўзбекча рақс тушишлари, қўшиқларни пухта ўрганишлари учун муайян иш олиб бордик. Маълум бўлишича, бу тадбирлар ўз самарасини берибди. Талабаларимиз Америкада ўтказилган кўрикда ўзбек урф-одатлари, миллий таомларимизни тайёрлаш бўйича яхши натижага эришганлар.

— Қаландар Ҳожиевич, бошқа мамлакатлар билан олиб борилаётган ишлар тўғрисида ҳам тўхталсангиз.

— Сўнгги вақтларда жаҳоннинг ўнлаб давлатлари билан иқтисодий ва илмий ҳамкорликни яхши йўлга қўйдик. Булар орасида Туркия асосий ўрин тутади. Шунингдек, Франция, Англия, Жанубий Корея билан ҳам алоқаларимиз ёмон эмас. Президентимизнинг Туркияга қилган сафари жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Чунки узоқ йиллардан бери бу юрт билан алоқамиз узилиб қолган эди. Бугунги кунга келиб тилимиз, динимиз, маданиятимиз бир мамлакат билан яқинлашувимиз ва унинг илмий соҳадаги ютуқларидан баҳраманд бўлишимиз бизнинг дорилфунун учун фойдадан ҳоли эмас.

Ҳар икки давлат ўртасида имзоланган битимда мингдан ортиқ ёшларимизнинг у ерга бориб ўқиши таъкидланган. Шулардан 200 нафари бизнинг дорилфунун чекига тушди. Борадиганлар асосан танлаб олинди. Яқин кунлар ичида жўнаб кетишлари керак.

— Демак, бундан буён Туркия иқтисодиёти чуқур ўрганиладими, шундайми!

— Албатта. Туркия иқтисодиёти модели тўғрисида бундан олдин биз жуда кам нарсаларни билар эдик. Эндиликда мулоқотларимиз бошланиши муносабати билан бу мураккаб соҳага қизиқиш ҳам ниҳоятда ортди. Сабаби, кейинги ўн йил ичида Туркия оддий бир мамлакатдан, саноати ривожланган, қудратли давлат даражасига кўтарилди. Иқтисодиёти гуллаб яшнай бошлади. Шу боис биз ҳам шу йўлдан боришимиз тўғри бўлади, деб ўйлайман.

— Дорилфунунга Франциядан делегация келгани ҳақида эшитдик. Меҳмонларнинг ташрифи нималар билан боғланган!

— Биз шу пайтгача инглиз тили асосий роль ўйнайдиган давлатлар, жумладан Англия, Америка Қўшма Штатлари билан алоқаларни кенгайтиришга эътиборни қаратар эдик. Эндиликда Республикамизнинг мустақил бўлиши ўз навбатида француз тилида иш юритувчи мамлакатлар билан ҳам мулоқотлар олиб боришни тақозо этмоқда. Чунки, Африкада ва Араб халқларининг кўпчилиги шу тилда сўзлашишади. Яқинда Францияга бориб келишга тўғри келди.

У ердаги йирик дорилфунунлар билан шартномалар имзоладик. Бу ҳужжатларга асосан бизнинг талабаларимиз у ерга бориб, билим олишлари мумкин. Ўз навбатида улардан ёшлар келиб бизда ўқишади. Шунингдек, ўқитувчилар билан ҳам шу тариқа «алмашиш»лар бўлади.

Бундан ташқари биз Америка Қўшма Штатларидан келган бир гуруҳ ишбилармонлар билан ҳам мулоқотда бўлдик. Улар жуда қизиқарли таклифларни ўртага ташлашди.

Суҳбатдош Ғофир ЖАМОЛОВ.

КЎРГАЗМАЛИ ҚУРОЛЛАР КЎРГАЗМАСИ

УҚИШ-ўқитиш жараёнида кўргазмали қуролларнинг етишмаслиги халқ таълими соҳасининг ўткир муаммоларидан биридир. Шуни ҳисобга олган ҳолда шаҳар халқ таълими бош бошқармаси муаллим ва тарбиячилар орасида кўргазмали қуроллар ва ўқув жиҳозларини ясаш бўйича ижодий кўрик-танлов эълон қилди. Бу тадбирни ўтказишдан мақсад ўқитувчиларнинг ташаббускорлигини ошириш, уларнинг меҳнатга ижодий ёндошишга рағбатлантириш, иқтидорли муаллифлар имкониятини кенгайтириш, шунингдек кўргазмали қурол ёзувларини Давлат тилида бўлишини таъминлашдир. Кўрик-танлов барча районларда бўлиб ўтди. Ҳайъат аъзолари ғолиб деб топган муаллифлар 25 февралда бўладиган шаҳар биринчилиги мусобақасига йўл олишди.

Кўргазманинг очилишида пойтахтимизнинг бир қанча саноат корхоналари, турли ташкилот ва ширкатлардан вакиллар иштирок этишди. Уларнинг мақсади — кўргазмага қўйилган жиҳозларни ҳар ким ўз имкониятидаражасидан келиб чиқиб, ишлаб чиқаришни аниқлаб олиш эди.

Рустам Шарипов суратлари.

Бозор иқтисодиёти ва маданият

ТАНГЛИКДАН ЧИҚСА БЎЛАДИ

БОЗОР иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан маданият ҳам иқтисодий тангликка дуч келди. Кўпгина томошахоналар олдида бекилиш хавфи пайдо бўлди. Ҳамма соҳаларда маблағ етишмаётган шароитда маънавият ўз-ўзини пул билан таъминлай оладими? Бизга нисбатан иқтисодий ислоҳотларни эртароқ ўтказган Оврўпо ва Осиё давлатларининг тажрибаси бунга ижобий жавоб беради. Улар маркетинг орқали маданият соҳасида бозор шароитида ҳам мутаносибликни сақлаш, кейинчалик эса ҳатто бундан яхшигина фойда олишгани маълум. Жумладан, АҚШда 1970 йилда иқтисодий турғунлик ҳукм сурган бир пайтда кино томошасига одамлар сони 921 миллион нафарни ташкил қилган бўлса, 1983 йилга келиб бу кўрсаткич 1 миллиард 53 миллион кишига тенг бўлди. Франция пойтахти бўлмиш Парижда маркетингдан фойдаланиш туфайли театр инқироздан қутқариб қолинди. Ҳозир биргина Парижда 48 та театр борлиги, шундан 38 таси хусусий, 6 таси миллий, 4 таси муниципал эканлиги бунинг исботидир. Бундан ташқари, 125 та кафе-театр ҳам ишлаб турибди.

Биз учун маркетинг тушунчаси ҳали янги. Маданият ходимлари унинг моҳиятини чуқур билишмайди. «Маркетинг» инглизча сўз бўлиб, бу «бозор услубиёти» деганидир. Яъни, у ишлаб чиқарувчи билан истеъмолчи ўртасидаги таклиф ва талабни илмий асосда ўрганади, тегишли тавсиялар тайёрлайди. Маданиятда маркетинг бозор шароитида ижод қилинган маънавий маҳсулотларни сотиш учун энг яхши иқтисодий шароит яратиш, бунинг учун бозор ҳолатини ўрганиш, таҳлил қилиш, шундан келиб чиққан ҳолда, маданият муассасаларининг фойда олиши юзасидан тавсиялар бериш, демакдир.

Маркетинг фақат маданий бозор шароитини ҳисобга олмайди, ўз навбатида аҳолининг маънавиятига бўлган талабини ҳам ўрганади. Чунончи, бугунгача театрда қайси бир асарни саҳналаштириш томошабин талабидан келиб чиқилмасдан фақат маданият вазирлиги қошидаги бадиий кенгаш томонидан белгиланиб келинганлиги дарҳол аён бўлиб қолади.

Маркетинг дастури алоҳида аҳамиятга эга. Дастур маданиятнинг барча соҳалари учун бир хил бўлмайди. Аксинча, ҳар бир маданият муассасасининг ўзига хослиги ҳисобга олиниши керак бўлади. Бунда, томошабин ва тингловчилар гуруҳларининг ижтимоий-психологик талаблари ўрганилади. Ижодий маҳсулотни тарғибот қилиш учун оммавий ахборот воситаларидан кенг фойдаланиш, рекламани жозибадор қилиш керак бўлади. Томошабинда, унинг ўзи англамаган ҳолда, маданият маҳсулига қизиқиш орттириш маркетинг дастурида ўз аксини топиши лозим.

Маркетинг услубида бир қанча жуда муҳим бўлган қоидаларга асосланган ҳолда иш тутиш талаб қилинади. Биринчидан, ҳозирги кунгача, маданият муассасаларида амалга ошириладиган ишлар режаси, ундаги ҳар хил фондлар, лимитлар ва меъёрлар мутасадди ташкилотлар томонидан белгиланиб, унинг бажарилиши қаттиқ назорат остида эди. Маданият ва санъат тармоқларига бозор муносабатлари аста-секин кириб бориши натижасида мазкур соҳаларни моддий-техника таъминотидан тортиб, репертуар, ходимлар танлаш ва тарбиялаш каби масалалар маркетинг асосида амалга оширилиши керак бўлади.

Иккинчидан, аҳолининг маданият маҳсулига бўлган муносабати, турли гуруҳларнинг ижтимоий-иқтисодий демография ва бошқа хусусиятлари иқтисодий жиҳатдан таҳлил қилиниши керак. Олинган маълумотларга кўра, 1988 йилда А. Навоий номидаги катта академик опера ва балет театрида 50 та спектакль намойиш қилиниб, унга 202 минг нафар томошабин кирган. М. Горький номли академик рус театрида эса 440 та томошага 287 минг томошабин кирган, холос. Нега бизнинг иккита йирик театримизга одамлар кам кирмоқда, деган савол туғилиши табиийдир. Бунинг сабабларидан бири маркетинг услубидан фойдаланмаслигимиз оқибати ҳамдир, деб ҳисоблашга асосларимиз бор.

Учинчидан, аҳолининг маданият муассасалари маҳсулига бўлган талабини ҳисобга олиш ва таҳлил қилиш, театр ва концерт муассасаларида ижро қилинаётган асарларни кўриш истаги бор бўлган одамларнинг сонини ошириш учун тегишли тавсияларни ишлаб чиқиш лозим. Маданият соҳасида тижорат бўлимларини ташкил этиш ҳам мақсадга мувофиқдир. Шундагина томошабин талабига жавоб берадиган асарлар саҳналаштирилади. Маданият ва санъат муассасалари даромади ошиб боради. Уларда рақобатлашиш кўникмаси ҳосил бўлади. Бу орқали маданият соҳасини ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш, молия муносабатларини изга туширишга эришишимиз мумкин.

Албатта, маданиятга ҳомийлик қилиш, унинг давлат томонидан қўллаб-қувватланиши ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Аммо биз бозор иқтисодиётига ўтар эканмиз, маркетингни маънавиятда мутлақо инкор этиб бўлмайди.

Аҳмаджон РЎЗМЕТОВ,

А. Қодирий номли Тошкент давлат маданият олий билимгоҳининг «Бошқарув ва маданият иқтисодиёти» кафедрасининг мудири, педагогика фанлари номзоди, доцент.

Навоий қудрати

«ОЛАМ АҲЛИ БИЛИНГИЗКИМ...»

Алишер НАВОИЙ «Муҳокамат ул-луғатайн» асарида ёзган эдиким: «... умидим улдур ва хаёлимға андоқ келурким, сўзум мартабаси авждин қуйи инмагай ва бу тартибим кавкабаси (яъни, асарларим мажмуаси) аъло даражадин ўзга ерни беганмагай (яъни, мақбул кўрмагай)». Бу сўзларни биз харчанд фахрий қабилида тушунмайлик, уларда, ҳеч шубҳасиз, ажиб башорат ва нажиб ҳақиқат бор.

Навоий йили деб эълон қилинган 1991 йил мобайнида ана шу ҳақиқат қайта-қайта эътироф этилди, имкон даражасида шоир сўзларининг мартабаси олий ва аъло эканлиги юзасидан фикр юритилди, асарлар нашр қилинди, мақолалар чиқди, суҳбатлар қурилди, илмий анжуманлар ўтказилди.

Юбилей йилида Навоий ижодиёти юзасидан янги боқимдан ёзилган рисолалар, мақолалар яратилди. Эрондан шоир дастхатининг (микрофильми) келтирилиши ва уни тўрт — ўзбек, рус, инглиз ва форс тилларидаги сўзбоши билан нашр этдирилиши Навоий юбилей қўмитаси ва Ўзбекистон Фанлар академиясининг катта мадади билан бўлди. Ана шу дастхат туфайли Навоийнинг муҳри ҳақида тасаввур пайдо қилдик.

Сўзаро айтиб ўтиш жойиз кўринадики, юбилейга бағишланган тантанали кунлар арафасида Ўзбекистон Фанлар академияси Адабиёт институтига Алишер Навоий номи берилди. Ана шу янги номда фаолият бошлаган институтнинг биринчи китоби «Навоий дастхати» бўлди. Бунда мен ғоят маънодор ва шарофатли рамзни уқаман, уни эътироф этмаслик мумкин эмас деб биламан. Яна йиллар мобайнида дилларимизда яшаган ва қайта-қайта кун тартибига қўйилган орзу — институтимизда Навоий бўлимини очиш эди. Бу ҳам рўёбга чиқди.

Яна юбилей йили нашрларига қайтсак. Ёзувчилар уюшмаси ташаббуси ва тахти назоратида Навоий ғазалларидан бир неча тилларга таржима қилинди. Арманистонда шоир шеъриятидан яхшигина гулчин арман тилида чиқди. Тожикистонда бир илмий тўплам, Навоий ва Жомий дўстликларига бағишланган рисола ва «Хамсат ул мутаҳаййирин» таржимасининг иккинчи нашри босилди.

Алишер Навоий 20 жилдлигининг 7- ва 8-жилдлари, биринчи дафъа «Муножот» ва «Сирож ул-муслимин» номли асарлари чоп этилди. Қисқа муддатда «Муножот» рус тилига таржима қилинди. Ана шу русча матндан инглиз, немис, француз, испан тилларига, аслиятдан эса араб, форс, урду, ҳинди ва дарий тилларига ўтилди.

Юбилей йилида яна бир хайрли иш қилинди. У ҳам бўлса, Алишер Навоий ва Ҳусайн Бойқаро муносабатларига ҳам мақолаларда, ҳам саҳнавий талқинларда муҳим ижобий таҳрир киритилди. «Боқий сатрлар» рукнида эса Ҳусайн Бойқаро (Ҳусайний)нинг туркум ғазаллари нашр этилди.

Навоий юбилейи йилида келажакда равнақ топиши муқаррар бўлган гўзал анъанага асос солинди. Жумҳуриятимизнинг ҳар хил нуфуз ва рутбадаги, турли-туман ихтисосларни қамраб олган олий ва ўрта махсус илмгоҳларида, қайси тилда ўқитилишидан қатъий назар барча мактабларда ўқув йили Навоий дарси билан бошланадиган бўлди. Шояд бу анъана узоқ-узоқ яшаса, дарин моҳият, кўркам шакллар пайдо қилса...

Энди бир неча сўз армон ва ўкинчлар ҳақида: катта бир гуруҳ олимлар беш йил давомида муттасил заҳмат чекиб, «Навоий қомуси»ни яратиш устида ишладилар. Шу улкан масъулиятли, айни чоқда шарафли иш ниҳоясига етмай қолди. Навоий ижодиётининг долзарб масалаларига бағишланган мақолалар тўплами (буни Ўзбекистон Фанлар академияси тайёрлаган эди) нашр этилмади. Қатор олимларнинг Навоий ҳаёти ва ижодидан баҳс этувчи мақолалар тўпламлари ҳам чоп этилмади. Баъзи англашилмовчиликлар, ўзбилармонликлар туфайли чет эллардан меҳмонлар оз келди, натижада Навоий юбилей конференциясини Жаҳон Конгресси даражасига олиб чиқа олмадик, нашрларимизнинг сифатини кўтара олмадик. Бунда қоғоз ва нашр дастгоҳлари муаммолари кўндаланг бўлди. Лекин шу нарса таскин-тасалли берадики, Навоий шахси ва ижодиёти юбилей ҳодисасигина эмас. Шоир меросини кенг ва чуқур тадқиқ этиш, илмий-танқидий матнларини тайёрлаш, аслидагидек — араб алифбосида шоир куллиётини тиклаш ва бошқа кўп ишлар истиқболдаги вазифаларимиздандир. Бинобарин, биз Навоий билан мунтазам банд бўламиз. Шоир асарларини Жаҳон халқлари тилларига таржима қилиш учун бошқа, янги замин яратиш лозим: сўзма-сўз таржималарнинг сифатига алоҳида эътибор қилмоғимиз даркор.

9 февраль — Алишер Навоий туғилган куни ҳамма — ҳаммамиз шоирнинг улуғ тўйи муносабати билан барпо этилган «Навоий боғида» шоирнинг муҳаббатли мужассамаси пойига гуллар, чечаклар қўйиб руҳи покини ёд этдик. Шоир ҳайкали жойлашган қўшкнинг пештоқига ёзилган:

Олам аҳли билингизким, иш
эмас душманлиғ,
Ер ўлунг бир-бирингизгаки, эрур
ёрлиғ иш,

деган ҳикматли ўгитни яна ва яна ўқидик. Улар авлодларга васиятдек жаранглайди. Дафъатан хотирга Талабалар шаҳарчасида содир бўлган фожиа тушади, бутун вужудингга титроқ тушади, руҳиятинг музлаб кетади. Бизнинг келажагимизга, талабаларимиз тимсолида келажакдаги адиб, шоир ва олимларга отилган ўқни мен ўтмиш қадриятларимизга ҳам йўналтирилган деб биламан. Зероки, асрий бойликларимизни келажак наслларга етказиш, уларни замона хизматига қўйиш учун ким масъул? Ҳаммамиз! Биз ўзигина сўзлаб, ўзгалар сўзига қулоқ осмаслик хасталигидан тезроқ шифо топиб, иқтисодий тангликларга тўзим ва сабот кўрсатиб, улардан тезроқ халос бўлиб, илм, маданият, маърифатнинг оромбахш эпкинларига юз қаратсак, нақадар улуғ ва манфаатли иш бўлур эди.

Ниҳоят, Навоий юбилейи йили тантаналарининг улкан шукуҳли томони шу бўлдики, улар халқимизнинг асрий орзуси истиқлол байрамига уланиб кетди. Истиқлолни ҳам, унинг ҳақиқий яловбардорлари ёш кучларни ҳам асрайлик. Бу йўлда халқ истиқболи нурли бўлишини истаган Алишер Навоийдек «ҳақ сўз адосинда далер» шоирларимиз бизларга мададкор бўлғайлар.

Суйима ҒАНИ қизи.

ШОИР СИЙМОСИ ЯГОНА

эканлиги ҳақида бир неча сатр шахсий фикр

ОСМОН деганда дарҳол кўз ўнгимизга нилий уфқларга туташган мусаффо кенглик келади. Булут деганда эса ўша мусаффо кенгликни тўсиб турган момиқ пардани тасаввур қиламиз. Ҳазрат Алишер Навоий деганда эса шу осмон остида яшаган, хаёлимизда, оламда танҳо мўйсафид нуроний бир чеҳра намоён бўлади. Шу боисдан Навоий сиймосини яратиш ҳар бир мусаввирнинг эзгу орзуси эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Чунки ҳар бир мўйқалам соҳиби шоирга бўлган муҳаббатини ёрқин бўёқларда акс эттиришни ният қилиши табиий.

Биз мактаб партасида эканимиздаёқ В. Кайдаловнинг портретини кўрганмиз, кўзларимиз шунга ўрганган, Сурат кўзларимизга муҳрланиб қолган. Не ажабки кейинги йилларда, хусусан, ўтган 1991 йил — Навоий йилида шоири муборакнинг ниҳоятда кўп суратлари яратилди, кўчаларга, хиёбонларга қўйилди.

Хўш, шоир сувратини чизиш айбми экан! Асло! Лекин мусаввир Навоий кимлигини юракдан ҳис этиб, кейин қўлига мўйқалам олса, айни муддао бўлар эди деб ўйлайман. Ўзбекистон мусаввирлари орасида Абдулҳақ Абдуллаевнинг номи, асарлари ўзига хос ўрин тутади. Айнан шу ҳассос портрет-сурат устаси ҳам буюк шоир сиймосини акс эттиришга бел боғлади. Ўзининг таъкидлашича бу эзгу ишга (юқоридаги сурат) у йигирма йиллик умрини бағишлабди. Унинг устахонасида юзга яқин Навоий суратлари бор. То мукаммал ҳолга келгунча йигирма йил давом этган ижодий изланиш. Мусаввир изланишини яна давом эттирмоқчи!

Абдулҳақ акадек ҳассос мусаввир бир суврат учун йигирма йил сарфлабди, лекин қутлуғ тўй — шоиримизнинг 550 йиллик тўйлари куни шаҳар йигирма кунда ҳазратнинг сувратига тўлиб кетди: диққатингизга ҳавола этилаётган суратлар фикримиз далилидир. Улар баркамол санъат асари эдими? Ҳамма гап ана шунда! Сиз уларни кўриб ёқа ушламай иложингиз йўқ. Ахир бу суратларда ҳазрат чеҳрасидаги бир чизиқ, кўзидаги бир учқун, муборак соқолидаги бир тук ҳам ўхшамайди-ку! Матбуотимизда ҳам турли суратлар эълон қилинганини айтиб ўтмасак ҳам бўлади. Хулоса шуки, ҳар бир нашрнинг, ҳар бир кўчанинг ўз Навоийси яратилди! Ваҳоланки Навоий битта. Унинг сувратн битта, ягона бўлиши шарт. Бунинг учун Рассомлар уюшмаси танлов эълон қилиб, улардан бирини маъқулласа кифоя бўлардику! Тантана кунлари Абдулҳақ Абдуллаевдан бошқа биронта мусаввир Маҳмуд Музаҳҳиб яратган тарихий суратга қарамаган бўлса ҳам керак.

Ҳали ҳам кеч эмас. Навоийнинг энг нурли, энг дилбар ягона сиймосини яратиш зарур.

Толиб САЪДУЛЛО.
Холмат Мирзакаримов суратлари.

Тошкент шаҳар Кенгашига 1991 йил 20 февралда «Олмазор» маҳалласи аҳолисидан шикоят хати тушади. Унда «Олмазор» кўчаси, 75-уй ва унга ёндош маданий ансамбль Тошкент метроси бошқармаси томонидан бузилиб, ўрнига ҳарбий мақсадлар учун кўп қаватли бино қурилиши мўлжалланаётгани, қандай бўлмасин режалаштиришдаги бундай хатоликнинг олдини олиш талаб қилинган эди. Ташвиш билан битилган хатга Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф, Малик Қаюмов, Нуриддин Муҳиддинов ва бошқа таниқли кишилар имзо чекишганди.

Шу муносабат билан халқ депутатларидан иборат нуфузли комиссия тузилди. Унга ким бошчилик қилиши ҳақида гап борганда, беихтиёр:

— Мени раис қилинглар, масалани ижобий ҳал қилиб, охирига етказаман, — деб юборганимни сезмай қолдим. (Бу балки Тошкентни севишим, уни муқаддас билиб қадрлашим, балки бундан буён тарихий жойларнинг битта ғиштини ташиб кетилишига ёхуд бузилишига тиш-тирноғим билан қарши бўлганлигимдандир).

Хўш, сўз бораётган жойнинг тарихи қандай?

Бино ўтган асрнинг 80-90-йилларида халқ усталари томонидан Шарқ меъморчилиги асосида қурилган бўлиб, унда Бухорои Шарифда таҳсил кўриб, Тошкентдаги Кўкалдош мадрасасида узоқ йиллар (то 1919 йилгача), яъни Шўро томонидан таъқибга учрагунча бош мударрис бўлиб ишлаган Мулла Мир Акрамхон тўра яшаган ва эл-юрт, ислом учун ҳалол, эътиқод ила хизмат қилган. У киши муқаддас «Қуръони Карим»ни ўттиз порасини, ибтидосидан интиҳосигача она тилимиз — туркий тилга ағдариб, кераклн луғатлар, изоҳлар ва илмий шарҳлар билан нашрга тайёрлаган. Буни чинакамига фидойилик деб баралла айтиш мумкин. Мазкур таржима тегишли диний муассасалар, исломшунослар, замонанинг ўткир билимдон алломалари томонидан юксак баҳоланган Уни халққа нур сифатида тарқатишга бир оғиздан тавсия этилган бўлишига қарамасдан ўша кезлар чоп этилмади. 1935 йил 29 март куни эса араб, форс, туркий тилларни мукаммал билган, ислом маданияти ва динининг алломаси, нотиқ, воиз, башоратчи, моҳир таржимон, кўплаб китоблар битган Мулла Мир Акрамхон тўра ўз хонадонларида ГПУ одамлари томонидан ноҳақ ҳибсга олинган. Даҳшатлиси шундаки, у билан қанчадан-қанча қўлёзма китоблар, шу жумладан биз юқорида эслаб ўтган «Қуръони Карим»нинг мукаммал тафсифи, таржимасини ҳам олиб чиқиб кетганлар. Арз-додга қулоқ соладиган ҳеч бир киши топилмаган. Мулла Мир Акрамхон тўра бир неча йиллар ноҳақ таъқиблар, қамоқ сургунларида яшаб, иймону эътиқоди билан, мукаммал ҳолда уйига қайтади ва 1958 йил 10 майда вафот этади.

Мазкур хонадон ҳақида маълумотлар талайгина. Масалан, шу жойда яшаб ўтган даврнинг атоқли уламоларидан шайх Аҳмад Мағзум ёзган ғоят қимматли, бебаҳо китоблар Ўрта Осиё диний назорат бошқармаси кутубхонасида сақланади. Шу авлодга мансуб улуғларнинг халқ учун учта масжид, ҳаммом қуриб беришлари, улардан яна бири Ҳожи Акбар Қорининг Бухоройи Шарифдаги Мир Араб мадрасасида узоқ йиллар мударрис бўлганлари

Қадрият

МЕЪМОРЧИЛИК НАМУНАСИ— ДАХЛСИЗ

ва мадрасанинг ўқув дастурини тузган (у ҳозир ҳам амалда) ҳам жуда ибратлидир.

Яна бир муҳим томони, бу даргоҳда XIX асрнинг охири ва XX асрнинг бошларида Шомий домла (Шом шаҳридан келиб қолган олим, аллома Саидхон) Олтинхон тўра (шоир, олим, тарихчи Маҳмуд Тарозий), Шамсиддин хон тўра ўғли Мулла Мир Хусниддин хон (Кўкалдош мадрасасида узоқ йиллар ишлаган машҳур муфтий), Мулла Муҳиддинхон ўғли Мулла ҳожи Акбар тўра («Кўкалдош» мадрасасида донг таратган мударрис), Мулла Алихон тўра (Хитойда кўп йиллар ишлаган, Темур тузукларини ўзбек тилига ўгирган аллома), Мулла Алижон ўғли тўра (эшонгузарлик олим), шунингдек, Муқимий, Фурқат, Абдулла Қодирий, Акмал Икромов, Ғафур Ғулом ва бошқа қанчадан-қанча олимлар, мударрислар, ислом дини уламолари, таржимонлар, шоирлар, ёзувчилар, мураббийлар бўлишган, ислом, адабиёт, санъат, тарих ҳақида суҳбатлар қуришган, баҳс-мунозаралар қилганлар.

Кўриниб турибдики, бу табаррук маскан ҳурмат-эътиборини жойига қўйсак арзийдиган кишилар яшаб, ижод қилган, маърифат ўтини ёққан жой сифатида эъзозланиши шарт. Борди-ю, шу уйда яшаган авлодлардан бири — Аҳмад Мағзум қурдирган Аҳмад Мағзум эшон масжиди (масжид хонадоннинг шундоққина ёнида) қайтадан тикланиб (бу ҳақда қарор бор), яна шу уй ёнидаги қабристонда дафн этилган азизлар — Муҳаммад Мир Али, Аҳмад Мағзум, Ғозихон тўраларнинг қабрлари қайтадан таъмир этилса, Тошкентимизнинг энг гўзал, энг сўлим ва табаррук қадамжоси, зиёратгоҳига айланиши табиий.

Биз барча саъйи-ҳаракатларимизни ана шу мақсадлар сари, аввало жой бузилмасдан сақлаб қолинишига қаратдик. Мураккаб, ҳатто айрим кишилар мумкин эмас деб ҳисоблаган бу муаммо, катта тортишувлар, баҳс-мунозараларга сабабчи бўлди. Уларнинг тафсилотларини батафсил ёритиб ўтирмай, биргина йиғилишда билдирилган фикр-мулоҳазаларни эътиборингизга ҳавола этаяпмиз.

Т. Содиқов, Тошкент шаҳар Бош меъморчилик бошқармасининг меъмори:

— Биз лойиҳа тузилаётган вақтда бу ерда муҳим тарихий жой борлигини мутлақо билмаганмиз. (Ана холос. Тарихимиз, қадриятларимиз, хусусан Тошкентдай шаҳри азимни билишимиз қай ҳолга тушиб қолган-а?)!

Р. Ўрмонов, Тошкент метроси бошқармаси бошлиғининг ўринбосари:

— Меъморлар тавсия этган лойиҳа асосида бу уйни бузмоқчи бўлдик. Аммо кейинги пайтда у маданий меросимиз эканлиги маълум бўлиб қолди. Мўлжалланаётган объект метрополитенга жуда керак. Шундай экан лойиҳани ўзгартириш зарур

А. Мажидов, «Олмазор» маҳалласи фуқароси.

— Шу муқаддас жойда яшаб ўтган одамлар қуриб берган ҳаммомдан (ҳаммом бўлганда ҳам қандай эди-я!) шаҳар аҳли бепул фойдаланарди, хизматчилар ҳақ олишмасди. Ёнидаги ажойиб шарқона масжидда беш вақт намоз ўқиларди. Кейинчалик ҳаммом бутунлай бузиб юборилди, масжид эса вайронага айлантирилди. Маҳалла аҳли номидан уй тарихий ёдгорлик сифатида сақлаб қолинишини сўраймиз.

Зокирхон Исмоилов, Ўрта Осиё мусулмонлари диний бошқармаси раисининг ўринбосари:

— Уй ёнидаги қабристонда Муҳаммад Мирали, Аҳмад Маъзум, Ғозихон тўра, Юсуфхон тўра каби улуғ зотлар дафн этилганлар. Улар Акрамхон тўранинг ота-боболаридир. Табаррук зотлар туғилиб ўсган уй, улар бунёд қилган масжид ва алломалар дафн қилинган қабристонни меъморчилик намунаси, тарихий ёдгорлик сифатида сақланиб қолинишини сўраймиз.

Бошқа масжидлар, идоралардаги мулоқотларда ҳам асосан шунга ўхшаш фикрлар баён этилди. Кўп югур-югурлар билан тўпланган барча маълумотлар ва комиссиянинг хулосасини шаҳар раҳбарлари ҳукмига ҳавола этдик. Шундан сўнг бу табаррук масканни сақлаб қолиш ҳақида тегишли қарор қабул қилинганидан мамнун бўлиш билан бирга ҳозир миллийлигимиз, маънавий қадриятларимизнинг тикланишига алоҳида эътибор берилаётганини яна бир бор ҳис этдик.

Малик МУРОДОВ,
Абдулла Қодирий номидаги Маданият олийгоҳининг профессори, Тошкент шаҳар Кенгашининг депутати.

Китоб жавонингизга

АРМОН ЙЎЛИДАГИ ТУЙҒУЛАР

Илҳом Аҳрорни билган ёки у билан бирга ишлашганлар бир одатини пайқаган бўлишлари керак. Шоир юрагида уйғонган туйғуларни ҳар қандай юмушни қолдириб бўлса ҳам дарҳол қоғозга туширишга интилади. Унинг кўплаб машқлари мана шу йўсинда дунёга келган бўлса ажаб эмас.

«Ёзувчи» нашриёти томонидан чоп этилган «Тадорик» тўпламидан муҳаббатни улуғлаш, муштипар она тимсолини мадҳ этиш, эрта йўқотилган ота сиймосини соғиниш туйғулари билан биргаликда бугунги кун муаммолари куюнчаклик билан акс эттирилган шеърлар ўрин олган. Бир чимдим киноя қоришиқ сатрларда Ватан ва халқ тақдири учун қайғураётган шоир қалбини кўрасиз, уни вояга етказган юрт — қадимий Бухоро нафасини туясиз.

«Тадорик» тўпламининг «Армон йўлидаги туйғулар» туркумига киритилган шеърлар шоирнинг отаси Аҳрор Болта ўғли хотирасига бағишланади. Туркум шундай сўзлар билан бошланади: «Сендан айрилган кунимдан бошлаб, руҳинг билан гаплашаман. Сенга бўлган ҳурматимни фақат кўнглимда асраб юришим, уни туйғуларда изҳор этмаслигим мумкин эди. Озми-кўпми дўстларим бор. Уларга сени таништиргим келди. Орзу-армонлари ўзи билан кетган, фарзандларидан бошқа ёдгорлиги қолмаган бечора отам! Ёзганларимни ўқиганларнинг кўз ўнгида жонланишини истайман. Сенга ҳаёт бахш этишнинг ягона йўли шу»...

Сени бағрига олган
тупроққа оёқ қўймоқдаман.
Нетай, кўтариб юрмоғим
керак бошимни.

* * *

Хорижда турадиган
Юртдошимиз келиб,
тугунчасига мозордан тупроқ
олди.
Тағин сени олиб кетмаган
бўлсин.

* * *

Кулдон —
сендан қолган бир ёдгор,
қийилган қирқ ёшингдан
нишон.
Уни бирга олиб юраман,
китоб каби ўқийман, ишон!

* * *

Ниманики йўқотган бўлсам,
Сени эсга олмай, йўқотдим.
Нимагаки эришган бўлсам,
Сени ёдга олиб эришдим.

Илҳом Аҳрор тиниб-тинчимайдиган, изланувчан шоир. У юрагидаги ҳали айтилмаган дардлари, армонларини шеър орқали ифодалаш учун куйиб-пишиб ижод қилмоқда.

Саъдулла ШОДИЕВ.

Ҳар тўғрида

ЎҒРИ ҲУШИДАН КЕТИБ, ЙИҚИЛДИ

⊙ ОСЛО. Шу кунларда икки норвегиялик ғайритабиий, жуда оддий усул билан хавфли жиноятчини шикастсизлантиришди. Бу воқеа Осло банкининг бўлимларидан бирида рўй берди. Ўғирликни ўзига касб қилиб олган 44 ёшли миллати финн бўлган Вейкко Кекко қўлида қурол билан бу ерга бостириб кирди. Талончи ишга киришган дастлабки дақиқаларданёқ бу ерга келган кишиларнинг бири: «Иисус номи билан сени боғлаб ташлайман» деб қичқирди. Ўғри нима дейишини билмай гангиб қолди.

Маҳаллий полиция бу босқинчини кейинги ўн йил ичида Ослода мавжуд бўлган жиноятчилар дунёсининг энг катта раҳбарларидан бири деб ҳисобларди. У шу заҳотиёқ огоҳлантириш тариқасида осмонга қарата ўқ узди. Шу пайт яна бир кутилмаган ҳодиса рўй берди. Банкнинг бошқа бир мижози жиноятчига қарата катта кулдонни отиб юборди. Кулдон унинг бошига тегди ва ўғри ҳушидан кетиб, ерга йиқилди. Кеккога тиббий ёрдам кўрсатилгач, унинг иши билан полиция шуғулланади.

КИМ ТЕЗРОҚ ЕЧСА

⊙ МАСЕРУ. Жанубий африкаликларнинг ҳаммаси кроссворд (бошқотирма)ларни ечишга жуда қаттиқ эҳтирос қўйган. У ҳаммага маълум. Зулусдаги «Инката» ташкилоти бундан қаровсиз қолган болаларни кўзлаб фойдаланишга қарор қилди.

Масаланинг моҳияти бундай: махсус команда ойига бир марта қарийб мингта сўздан иборат катта бошқотирма тузади. Унинг қиймати ҳаваскорнинг саҳийлигига қараб беш рандцан 50 рандгача бўлади. Рўзнома саҳифаси ҳажмида босилган бошқотирмаларни қаровсиз қолган болаларнинг ўзлари ЖАР шаҳарлари, кўчаларидаги чорраҳаларда ва гавжум йўлларда сотишлари керак бўлади. — Кимдаким ана шу бошқотирмани ҳаммадан кўра тезроқ ечса бир миллион ранд (330 минг доллар) миқдорида совриң олади. Қолган маблағлар эса болалар жамғармасига ўтказилади.

«ШАҲАР ОТАЛАРИ»

⊙ КОНАКРИ. Гвинея марказидаги Дабола шаҳрида кўпгина полиция участкалари шу кунларда молхоналарни эслатади. Гвинея матбуот бошқармасининг хабар қилишича, полиция муваффақиятли ўтказган операция натижасида Дабола маъмурий округи яқинида назоратсиз қолдирилган 300 тадан ортиқ сигир ва бузоқ ушланди. Шаҳар зиёлиларининг эгасиз ҳайвонлар қилмишидан шикоятлари уларни ушлашга сабаб бўлди.

Қурғоқчилик мавсуми бошланиши биланоқ, деб ёзади матбуот бошқармаси, молларнинг эгалари уларни боқолмай қолдилар ва сигирларни эрталаб соғиб олганларидан кейиноқ ўзлари ўт топиб, тўйиб келишлари учун кўчаларга ҳайдаб юборадиган бўлдилар. Шаҳар кўчаларида ва майдонларида ўтлаб юрган юзлаб сигирлар, қўйлар, эчкилар ва эшаклар автотранспорт ҳаракатига жиддий тўсқинлик қилмоқда, кўчаларни булғатмоқда.

Дабола шаҳри маъмурлари 1991 йилнинг бошларида иқтисодий ислоҳотлар ва хусусийлаштиришни амалга ошириш доирасида фармон чиқарган эдилар. Бу фармонга мувофиқ ҳар бир оила ўзини ўзи боқиши учун икки-учта сигир тутиши керак, деб хабар қилади бошқарма. Бироқ «шаҳар оталари» молларни ҳам боқиш зарурлиги ҳақида ўйлашмади. Кейинчалик улар молларни махсус ажратилган жойларда ўтлатишга рухсат бердилар. Шунга қарамай Дабола аҳолиси бу қоидаларни бузиб, молларга қараб туришни кўпинча унутиб қўйишмоқда. Мол-қўйлар шаҳар кўчаларида ўз ҳолича ўтлаб юраверади.

Эндиликда бу қоидани бузган ҳар бир киши ушланган ҳайвон учун 5 минг Гвиния франки миқдорида жарима тўлайди. Лекин сигир эгаларининг руҳи тушгани йўқ: улар сут ва сут маҳсулотларининг нархини ошириб, жаримани бемалол тўлашлари мумкин.

Кавказорти темир йўл транспортининг аҳволи мушкул. Москва — Ереван йўловчи составлари Озарбайжон темир йўли бўйлаб юришдан бош тортмоқдалар. Ҳозирда поезд бригадалари Красноярск ўлкасида туриб қолишган.

СУРАТДА: «Горячий ключ» станциясининг бошлиғи Ю. П. Ена арман темирйўлчилари билан суҳбатлашмоқда.

В. Кожевников сурати.

Ҳамдўстлик мамлакатларида

МОСКВА. «Мудофаа саноати Россияда парчаланмай қолган ягона тармоқдир». Шу сабабли конверсия муаммосига эҳтиёткорлик билан ёндошмоқ зарур. Россия федерацияси президенти ҳузуридаги конверсия ишлари давлат комитетининг раиси Михаил Бажанов Россия ҳукуматининг матбуот марказида журналистлар билан учрашувда шу гапларни айтди. М. Бажанов 1991 йилда иқтисодиётнинг бошқа тармоқларидан фарқли ўлароқ мудофаа саноати халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш борасидаги ҳамма режаларни бажарибгина қолмай, ошириб ҳам юборганлигини маълум қилди.

МИНСК. Минск ва Оршадаги жуда катта локомотив деполарининг жамоалари республика парламенти ва ҳукуматига мурожаат этиб, меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилашни талаб қилди. 14 банддан иборат талабномада, жумладан, иш ҳақи 2,2 баравар оширилиши, иш ҳафтасининг қамайтирилиши, ҳалок бўлган темирйўлчиларнинг оилаларига ўн йиллик маош миқдорида нафақа тўланиши, ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар иш ҳақидаги фарқнинг тугатилиши таклиф қилинади. Мабодо бу шартлар бажарилмаса, темирйўлчилар 17 февраль куни иш ташлайдилар.

КИШИНЕВ. Москва СССР ташқи қарзининг Кишинев зиммасига тушадиган ҳиссасини тўлашга рози бўлса, Молдова собиқ СССР миллий бойлигидан оладиган улушини Россияга беради. Республика бош вазири Валериу Муравски парламентда сўзга чиқиб, Молдова депутатларини шу фикрни маъқуллашга чақирди. Бош вазир ҳозир Молдова ўз ташқи қарзини тўлаш имкониятига эга эмаслигини айтди. Депутатлар бу таклифга ҳар хил фикр билдирдилар. Масалани парламентнинг махсус мажлисида кўриб чиқишга қарор қилинди.

Новокузнецк. Жанубий Кузбасс парранда фабрикасида паррандаларни оммавий равишда сўйиш ишлари бошланди. Сабаби — уларга бериладиган дон-дун йўқ. Кемерово дон маҳсулотлари бирлашмаси янги йилдан бошлаб доннинг таннархини қарийб 40 баробар оширди. Ҳозирда 1 тонна доннинг нархи 8 минг сўмгача боради.

СУРАТДА: Кузбасс парранда фабрикасининг сўйиш цехи тасвирланган.

А. Кузяпин сурати.

ЧОРРАҲА

Шахсий транспорт воситаси эгаларини ҳар йили техника кўригидан ўтиш муаммоси қийнайди ва бу масала кўпчилик муштарийларимизни қизиқтиради. Бу хусусда 1992 йил учун қандай қўшимча ва ўзгаришлар жорий этилганлиги ҳақидаги кўпчиликни қизиқтирган саволлар билан жамоатчи мухбиримиз шаҳар Давлат автомобиль назорати бошқармаси диагностика марказининг бошлиғи, милиция майори Даврон Умаровга мурожаат қилди.

КЎРИКДАН ВАҚТИДА ЎТКАЗИНГ

— Даврон ака, айтингчи, 1992 йилда транспорт воситаларини йиллик техник кўрикдан ўтказишда бирор қўшимча, ўзгартиш ва янгиликлар бўладими?

— Бу йил ҳам автомототранспорт воситаларини техник кўрикдан ўтказиш ўтган йилги тартибда давом этади. Яъни, 1991 йили тоқ йилда заводдан чиққан транспорт воситалари кўрикдан ўтказилган бўлса, бу йил жуфт йилларда ишлаб чиқарилган автомашиналар назоратдан ўтказилади. Агар транспорт воситалари 1980 йилдан то айни шу кунларгача ишлаб чиқарилган бўлса бизнинг марказдан, ундан олдин чиққан бўлса шаҳримизнинг қайси районида рўйхатга олинган бўлса ўша район ДАН бўлинмасида техник кўрикдан ўтади. Шуни ҳам унутмаслик жоизки, ўтган йили турли сабаблар билан кўрикдан ўта олмай қолган транспорт воситаларининг техник ҳолатини текшириш давом эттирилаверади. Бундан ташқари хизмат сафарида бўлганлар қайтгач 10 кун муддат ичида автомашинани кўрикдан ўтказиб олишлари шарт. Ҳайдашга яроқсиз ва бузуқ транспорт воситаси эгалари техник паспорт ва ариза билан бизга ёки транспорт воситаси рўйхатга олинган район ДАН бўлинмасига мурожаат қиладилар. Бу ҳолда транспортнинг нособлиги ҳақидаги белги техник паспортга қўйиб берилади.

— Транспорт воситаси эгасининг автомобилини техник кўрикдан ўтказиши учун қандай ҳужжатлари бўлиши керак?

— Бунинг учун машина эгаси шахсий паспорти, агар автомобиль бошқа одамга қарашли бўлса унинг томонидан транспорт воситасини техник кўрикка олиб келган шахсга берилган ишонч қоғози ва унинг ўзининг ҳам паспорти, техник кўрикдан ўтказиш учун ҳақ тўланганлиги паттаси, транспорт воситалари двигателининг номинал қувватига кўра белгиланган ҳар от кучига қараб жорий этилган солиқни тўлаганлик ҳақидаги патта, шахснинг транспорт бошқаришга яроқли эканлиги тўғрисидаги амалдаги тартибда берилган тиббий маълумотномаларни ДАН ходимига кўрсатиши керак бўлади.

— Транспорт воситаси двигатели қувватининг ҳар от кучига белгиланган солиқ миқдорида ва техник кўрикдан ўтиш учун тўланадиган солиқ қийматида ҳам ўзгаришлар бўлдими?

— Йўқ, ўзгариш бўлмади. Лекин яна бир карра эслатиб ўтсам, фойдадан ҳоли бўлмасди. Яъни, енгил автомобиллар моторининг кучланишига қараб ҳар бир от кучига 2 сўмдан, шу тартибда давом этсак мотоцикллар учун 1 сўм 20 тийин, юк автомобиллари учун эса 4 сўмдан солиқ олинади. Техник кўрикдан ўтиш учун тўланадиган солиқ эса илгаригидек 1 сўм 50 тийинлигича қолди.

— Мана шу айтиб ўтганингиз солиқ миқдори ҳамма учун бир хил жорий этилганми?

— Бу соҳада илгаридан имтиёзга эга бўлганларнинг имтиёзлари сақланиб қолди ва яна нафақахўрларнинг ижтимоий ҳолатини ҳимоялаш мақсадида уларга қисман енгиллик жорий этилди. Жумладан, собиқ Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари, уч марта Шуҳрат ордени билан тақдирланганлар, Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва ҳарбий хизмат пайтида ярадор, контузия ёки майибмажруҳ бўлганлар, собиқ партизанлик ҳаракати ногиронлари ва шу категорияга тенглаштирилган бошқа ногиронлар транспорт солиғидан озод қилинади. Бундан ташқари Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1991 йил 23 августдаги 86-сон қарорига мувофиқ меҳнат ногиронлари ва нафақахўрларнинг шахсий транспорт воситаларидан олинадиган йиллик солиқ енгил автомобиллар учун 50 тийин, мотоцикллар учун 30 тийин, юк автомашиналари учун 1 сўм қилиб белгиланган.

— Даврон ака, шахсий транспорт ҳайдовчиларининг тиббий кўрикдан ўтиши тартиби ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз, зеро тиббий маълумотномасиз транспорт воситаси техник кўрикдан ўтказилгани қўйилмайдику?

— Гапингиз тўғри, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги кўрсатмасига асосан ҳамма транспорт воситаси ҳайдовчилари тиббиёт кўригидан қуйидаги муддатларда ўтишлари шарт: автомототранспорт ҳайдовчилари — ҳар 3 йилда; ногиронлар — ҳар 2 йилда; 60 ёшга етган ва ундан катта ёшдаги ҳайдовчилар (аёллар 55 ёшдан) — ҳар 2 йилда. Айрим ҳолларда шифокор кўрсатмасига мувофиқ бу муддатларга ўзгариш киритилиши мумкин.

— Транспорт воситаларини техник кўрикдан ўтказиш ҳафтанинг қайси кунлари, қай маҳалда амалга ошириладии?

— 1992 йил учун транспорт воситаларини техник кўрикдан ўтказиш аллақачон бошланган. Иш тартибимиз ҳар куни эрталаб соат 9 дан 19 гача. Дам олиш кунларисиз ишлаймиз. Фақат пайшанба куни ишни тушдан кейин бошлаймиз. Район ДАН бўлинмаларида эса ўзларининг иш тартиби жорий этилган. Ҳа, яна шуни эслатиб қўйишим лозимки, транспорт воситаларини йиллик техник кўрикдан ўтказиш муддати 31 июль куни тугайди. Бу шундан сўнг техник кўрик бўлмайди дегани эмас, аксинча у давом этаверади. Фақат кўрикдан ўтмаган транспорт воситасини бошқарган ҳайдовчи тегишли тартибда маъмурий жавобгарликка тортилади.

Суҳбатни Рамзиддин МУҲИТДИНОВ ёзиб олди.

ТАҲЛИЛЛАР НИМАНИ КЎРСАТМОҚДА?

ҚЎЛИМДА 1991 йилнинг ўтган 12 ойи мобайнида Тошкент шаҳрида содир бўлган йўл-транспорт ҳодисалари таҳлилининг якуний варағи турибди. Келинг, унга биргаликда разм соламиз.

Давлат автомобиль назорати фаолияти содир бўлаётган йўл транспорт ҳодисаларининг (ЙТҲ) кўп ёки камлигига қараб баҳоланади. Шундан келиб чиққан ҳолда далилларга мурожаат қиладиган бўлсак, бутун ўтган йил давомида шаҳримизда содир бўлган ЙТҲлари сони 3071 тани ташкил этди. Бу 1990 йилдаги ҳодисалардан 0,4 фоизга кам. Сиртдан қараганда бу рақам арзимасдек туюлади, лекин кейинги йилларда сурункали равишда кўпайиб келаётган ЙТҲлари шу йил қисман камайгани ҳам майли, ўсиш суръати тўхтатиб қолинганлигининг ўзини катта ютуқ деса бўлади. Чунки автоҳалокатларнинг оқибати кишиларимиз соғлиғи, айрим ҳолларда умрига зомин бўлиши билан боғлиқ эканлигини назарда тутсак, ҳар бир олди олинган ҳодисанинг аҳамияти қимматли эканлигини англаса бўлади. Бу ҳодисалар нималар оқибатида юз бераётганлиги ҳақида тўхталишдан олдин, жами автофожиаларда 324 кишининг умри бевақт хазон бўлгани, 3418 киши турли хил даражада тан жароҳати олганлигини ҳам айтиб ўтиш даркор.

ЙТҲсининг содир бўлишида ҳайдовчи, автомобиль, пиёда ёки йўловчи иштирок этади. Сиз билан биз ҳам вақтига қараб ҳайдовчи, пиёда ёки йўловчи бўлишимиз мумкин. Ҳамонки шундай экан, автомашинанинг ҳаракати инсон туфайли юзага келиб, турмуш тарзимиздаги барча ижобий томонлари билан бирга, айрим ҳолларда фуқароларимизга бахтсизлик келтираётган экан, унинг сабабчиси ўзимиз бўлиб қолаверамиз.

Мана, масалан 1991 йил ҳодисаларининг ярмидан ортиқроғи — 1727 таси ҳайдовчиларнинг айби билан юз берган. Буларнинг 1057 таси шахсий транспорт воситасини бошқарганлар иштирокида содир бўлган. Кўриниб турибдики, бу ҳодисаларда шахсий транспорт эгаларининг салмоғи катта. Бу ҳодисаларнинг 140 тасини (шахсийлар—111 та) маст ҳайдовчилар содир этишган. Бу 1990 йилдагидан 19,5 фоизга кам. ДАН назоратчилари ҳушёрликлари туфайли 5740 маст ҳайдовчини ушлаб, айтиш мумкинки, шунча содир бўлиши мумкин бўлган бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олдилар. 123154 ҳайдовчи (шахсий — 88198) тезликни ошириб кетаётганида ушланиб маъмурий жавобгарликка тортилган. Лекин шунга қарамасдан уларнинг айби билан 169 марта ЙТҲ си содир бўлган. Бу бир йил олдинги кўрсаткичдан 29,5 фоизга кўпдир. Тезлик кейинги йилларда барча кўрилаётган чора-тадбирларга қарамасдан ДАН фаолиятида ечилиши қийин бўлиб қолаётган муаммолардандир. Чорраҳадан ўтишда қоидага бўйсинмаслик оқибатида содир бўлаётган ҳодисалар 313 та (шахсий — 197), бу ҳам «оғриқли» муаммолардан бири. Ҳаракат тартибга солиниб, светофор орқали бошқарилади. Бундай қараганда қоидага риоя қилинса бахтсиз ҳодиса бўлишига ўрин йўқ. Лекин афсус... Оддийгина қоидаларга амал қилмаслик нафақат ҳодиса содир бўлишига, балки қурбонлар берилишига сабабчи бўлаяпти. Ҳайдовчиларнинг айби билан содир бўлаётган ЙТҲ лари ҳақида ҳали анча гапиришимиз мумкин. Лекин қолган ҳодисаларнинг деярли ярмига сабабчи бўлаётганлар ҳам борки, улар пиёдалардир.

1991 йилдаги ЙТҲ ларини 1213 таси пиёдалар айби билан содир бўлган. Агар ҳайдовчидан автоҳалокатнинг олдини олиш учун транспорт воситасининг созлигини таъминлаш, бошқарув чоғида ҳаракатни тартибга солувчи йўл белгиларини назардан қочирмай, керакли тезликда ҳаракатланиб, светофор кўрсатмаларига амал қилган ҳолда фавқулодда юз бериши мумкин бўлган ҳар хил вазиятни олдини олишга тайёр ҳолда бўлиш талаб этилса, пиёдадан бор-йўғи йўлнинг белгиланган жойдан, светофорнинг руҳсат берувчи чироғи ёнган маҳалда, яқинлашиб келаётган транспорт воситаси йўқлигига ишонч ҳосил қилгач, кесиб ўтиш талаб қилинади, холос. Аммо шунга қарамасдан улар айби билан содир бўлаётган ЙТҲ ларнинг бунчалик кўп бўлиши ҳамшаҳарларимизнинг кўчада юриш-туриш тартибларига ўта масъулиятсизлик билан қарашлари оқибатидир. Ҳамонки катта ёшликлар кўчада юриш тартиб-қоидаларига амал қилишмас экан, улар тарбиялаётган болалардан нимани ҳам кутиш мумкин? Мана, болалар иштирокида ўтган йили содир бўлган ЙТҲлари сони 812 та. Бу 1990 йилдагидан 8,1 фоизга кўп. Болалар муаммоси катта бир мавзу бўлганлиги сабабли, унга алоҳида тарзда кейинчалик кенгроқ тўхталамиз.

Ҳозир эса азиз ҳамшаҳарлар, ушбу кичкинагина мақолада келтирилган кўпчилик рақамлар сизни ҳам оз бўлсада ЙТҲ ларини олдини олиш учун нималар қилиш зарурлиги ҳақида ўйлаб кўришга даъват этади деган умидда сўзимизни якунлаймиз.

Аминжон АҲМЕДОВ,
Тошкент шаҳар Давлат автомобиль назорати бошқармаси ходими, милиция лейтенанти.

Спиртли ичимлик ичиб рул бошқаришнинг оқибати доимо мана шундай вой бўлади.

БИЛИМДОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

ЙЎЛ ҳаракати қоидаларини яхши билиш ҳайдовчилар ҳамда пиёдалар учун бирдай зарур. Оқшомхонлар орасида ҳаракат қоидаларини мукаммал биладиганлар кўплаб топилади. Йўл ҳаракати қоидалари билимдонлари диққатига ҳавола этаётган топшириқларга кўплаб муштарийларимиз тўғри жавоб йўллаётгани ҳам буни яққол кўрсатиб турибди. Жумладан, илгариги иккита саволимизга Учқун Юсупов, Ғулом Луқмонов, Жаҳонгир Умиров, Анваржон Орипов каби муштарийларимиз тўғри жавоб йўллаганлар. Шавкат Нормирзаев, Аҳмаджон Давронов, Рустамжон Жакбаровларнинг жавоблари эса қисман тўғри. Айрим қоида билимдонлари ўз жавобларини тўла шарҳлаганлари айниқса қувонарли ҳолдир.

Энди эса билимдонлар диққатига навбатдаги иккита топшириқни ҳавола этамиз.

Транспорт воситаси қатнайдиган йўлнинг умумий кенглиги 7 метр. Автомобиль ва мотоциклнинг ҳайдовчилари чорраҳадан чизиқда кўрсатилгани каби ҳаракат қилишлари мумкинми? Мумкин бўлса нима учун?

а) — Ҳа.
б) — Йўқ.

2. Қуйидаги ҳолатда енгил автомобил автобусни қувиб ўтиши мумкими? Бу топшириқни ечишда йўл ҳаракати қоидаси белгиларига ҳам эътибор беринг.

а) — Мумкин.
б) — Йўқ.
в) — агарда автобуснинг ҳаракат тезлиги соатига 30 километрдан кам бўлса мумкин.

Жавобларингизни кутамиз.

ОҚШОМХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Тошкент оқшоми» рўзномасининг навбатдаги сони 13 февралда чиқади.

Муҳаррир Э. М. ЭРМАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ЖАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«ЮБИЛЕЙ» СПОРТ САРОЙИ

ҲОЗИР РАСМ БЎЛГАН «РЭП» РАҚСИНИ ЎРГАНИШНИ ХОҲЛАЙДИГАН БАРЧАНИ

ОММАВИЙ РАВИШДА ЎРГАТАДИ

Бу ерда кенг зал ва энг замонавий мусиқа ихтиёрингизда бўлади, тажрибали тренерлар рақсни ўрганиб олишингизга ва рақс тушиб ҳордиқ чиқаришингизга кафолат беришади.

Машғулотлар ҳар якшанба кун 2 соатдан олиб борилади.

Биринчи машғулот 23 февраль соат 15.00 да бўлади. Абонементлар ва чипталар машғулотлар бошланишидан олдин Спорт саройи кассаларида сотилади.

Бир марталик ташриф баҳоси — 15 сўм.

4 та машғулот учун абонемент баҳоси — 40 сўм.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: касса — 46-03-12; маъмурият — 46-07--53.

ЎЗБЕКИСТОН «БИЛИМ» ЖАМИЯТИ
барча хоҳловчиларни
«ШАРҚ» наққошлик» тезкор дорилфунунига
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Дастурда наққошлик, лак-бўёқли миниатюра, ганч ўймакорлиги ва бошқаларни ўргатиш кўзда тутилади.

Ўқиш муддати — 2 ой. Машғулотлар ҳафтасига 3 мартадан олиб борилади ва бунда тингловчилар барча зарур ашёлар билан таъминланадилар. Ўқишни битирганларга диплом берилади.

Рўйхатга шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни соат 10 дан 18 гача ёзилиш мумкин.

МАНЗИЛИМИЗ: А. Қодирий кўчаси, 13-уй, Лекторлар уйи, 3-қават, 83-хона.

Телефонлар: 44-55-31, 67-10-00 (кечки пайт).

ДАСТЛАБКИ ЙИҒИЛИШ — 2 МАРТ КУНИ СОАТ 17 да ЎТКАЗИЛАДИ.

ЎЗБЕКИСТОН «БИЛИМ» ЖАМИЯТИ
БОШҚАРУВИ ҚОШИДАГИ
«ГЎЗАЛЛИК, ПАРДОЗ, САЛОМАТЛИК»
ТЕЗКОР ДОРИЛФУНУНИ
«ХУШРЎЙИПАРВАРЛИК» ФАКУЛЬТЕТИГА НАВБАТДАГИ
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқиш жараёнида Сиз юз терисини парваришлаш воситаларини тайёрлаш сирлари, гиёҳлар ёрдамида юзга оро бериш, терига биологик таъсир кўрсатиш асослари, барча турдаги уқалаш ва пардоз-андоз сирлари билан танишасиз. Машғулотларни тажрибали косметолог-шифокор Т. А. Тугушева олиб боради.

Дастлабки йиғилиш — 15 февраль соат 16.00 да ўтказилади.

МАНЗИЛИМИЗ: А. Қодирий кўчаси, 13-уй. Республика Лекторлар уйи, 3-қават, 91-хона («Сюпле» дўкони яқинида, «Октябрьский» универсами).

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-60-39, соат 9 дан 18.00 гача; якшанба кунлари — соат 10 дан 13.00 гача; 22-53-93, соат 18.00 дан кейин.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАТБУОТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ ҲУЗУРИДАГИ

ДОИМИЙ МАЛАКА ОШИРИШ КЎРСЛАРИ

ИЖАРАЧИ, КИЧИК, ШИРКАТ ВА ДАВЛАТ КОРХОНАЛАРИ УЧУН ПУЛЛИК

БУХГАЛТЕРЛАР ТАЙЁРЛАШ КУРСЛАРИГА
ШОШИЛИНЧ РАВИШДА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ёши ва турар жойидан қатъи назар, барча хоҳловчилар қабул қилинадилар. Бизнинг курсларимизни битириб, гувоҳнома олганлар амалда халқ хўжалигининг исталган соҳасида меҳнат қилишлари ва ўз корхоналарини очишлари мумкин бўлади.

Ўқиш ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда 15 кун (кундузги) ва ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда 1,5 ой (кечки).

Шунингдек, чет тиллари: инглиз, немис, турк тиллари; ҳамда ўзбек тилини ўрганиш бўйича пуллик курсларга

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати — 3 ой.

Дастлабки йиғилиш 1992 йил 12, 14 февраль соат 10 да ўтказилади.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй, бинонинг чап қаноти, 4-қават, 14, 15-хоналар, «Внешторгиздат» ёнида. «Марказий телеграф» бекати.

ТЕЛЕФОН. 44-29-80.

КОРХОНАЛАР, ЛОЙИҲА ТАШКИЛОТЛАРИ, ИЛМИЙ МУАССАСАЛАР, КООПЕРАТИВЛАР ВА КИЧИК КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА

1992 йил 1 январдан бошлаб хўжалик ҳисобидаги «ГИДРОГЕОИНФОРМ» маркази ташкил этилиши муносабати билан «ЎЗБЕКГИДРОГЕОЛОГИЯ» ишлаб чиқариш бирлашмаси ёт ташкилотларни фойдаланиш учун геологик жамғармаларга киритишни тўхтатади.

«ГИДРОГЕОИНФОРМ» МАРКАЗИ ШАРТНОМА АСОСИДА

ЎЗИНИНГ ҚУЙИДАГИ ХИЗМАТЛАРИНИ

ТАКЛИФ ЭТАДИ

— ер ости сувларидан фойдаланишни гидрогеологик асослаш, шаҳар ва қишлоқ аҳоли пунктларини сув босишининг олдини олиш, ер ости сувларининг ифлосланиши, ер ости сувларидан халқ хўжалигида фойдаланишни назорат қилиш масалалари ва атроф-муҳитни муҳофазалаш билан боғлиқ бошқа муаммолар юзасидан малакали хулосалар, рухсатномалар, маълумотномалар ва бошқа расмий ҳужжатларни тайёрлаш ва бериш.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 700041, Тошкент шаҳри, Академиклар шаҳарчаси, Морозов кўчаси, 64 «а» уй, КОМП.

Телефонлар: 62-76-66, 62-74-96, 62-75-92.

ТОШКЕНТ МОТОР ЗАВОДИГА

ишлаб чиқариш, техникавий ва иқтисодий хизматларнинг бой амалий иш тажрибасига эга бўлган

ЮКСАК МАЛАКАЛИ РАҲБАРЛАР КЕРАК

Иш танлов асосида битим бўйича бўлади.
Иш ҳақи — шартномавий.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЦЕХЛАРИДА ИШЛАШ УЧУН камида 4-даражали юксак малакали ишчилар, таъмирловчи-чилангарлар, назорат-ўлчов асбоблари ва автоматика созловчилари, гидравликачилар, йиғувчилар, электрончи-дастурчилар талаб қилинадилар.

Иш битим бўйича, иш ҳақи — 2000 сўмдан кам эмас.

ШОШИЛИНЧ СУРЪАТДА ЖОЙЛАРГА БОРИБ ИШЛАШ УЧУН НОГИНСК ШАҲРИ (Москва вилояти)ДАН ЁҚИЛҒИ АППАРАТУРАЛАРИ ЗАВОДИГА; ВЛАДИМИР ТРАКТОР ЗАВОДИ (Владимир вилояти, Владимир шаҳри)ГА; КУПЯНСК ҚУЮВ ЗАВОДИ (Харьков вилояти, Купянск шаҳри)ГА

Олти ойдан ўн икки ойгача муҳлатга:

йиғувчи-чилангарлар, таъмирловчилар, асбобсозлар, фрезерчилар, штамповчилар, сайқалловчилар, қуювчилар, эритувчилар, ичдан ғишт ётқизувчилар, қоқиб чиқарувчилар ва бошқа 50 дан ортиқ мутахассисликдаги ишчилар керак.

КУНИГА 20 СЎМДАН ХИЗМАТ САФАРИ ХАРАЖАТЛАРИ, ЙЎЛКИРА ВА БУЛАРГА ҚЎШИМЧА РАВИШДА ИШ ЖОЙИДАН 1 МИНГ СЎМДАН 3 МИНГ СЎМГАЧА ИШ ҲАҚИ БЕРИЛАДИ.

Заводга 12, 30«э», 110«э» автобуслар билан борилади («Тошкент мотор заводи» бекати).

Расмийлаштириш бўлими телефони — 98-47-77.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — **11/II да Евгений Онегин, 12/II да Боғчасарой фаввораси, 13/II да Кармен, 14/II да Корсар, 15/II да Отелло.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — **11/ да Унсиз фарёд, 12/II да Алла (премьера), 13/II да Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома, 14/II да А. Қодирийнинг Ўтган кунлари, 15/II да Тақдир эшиги.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — **12/II да Фарҳод ва Ширин, 13/II да Куёвлар конкурси, 14/II да Менинг оппоқ қабутарларим, 15/II да Кулги ва шодлик кечаси.**

КИНО

11 ФЕВРАЛДА

Алишер Навоий номидаги Санъат саройида — «ТАНГАЛИК БОЛАЛАР» (18.00, 20.00, **ўзбек тилида**).

Фурқат — «КИШАН ВА КАНХАЙЯ» (17.00, 20.00).

Тошсовет — «КИШАН ВА КАНХАЙЯ» (17.00, 20.00).

Москва — «СЕВГИ, СЕВГИ, СЕВГИ» (18.20, 20.40).

Ёшлик — «ЎҒИРЛАНГАН БЕШ МОНАХЛАР» **(жуфт соатларда).**

Шарқ — «ШАОЛИНЬ ҚАСРИ» **(тоқ соатларда,** 20.30).

12 ФЕВРАЛДА

Алишер Навоий номидаги Санъат саройида — «ТАНГАЛИК БОЛАЛАР» (12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, **ўзбек тилида**).

Фурқат — «КИШАН ВА КАНХАЙЯ» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).

Тошсовет — «КИШАН ВА КАНХАЙЯ» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00), «ЭРАМИЗДАН МИЛЛИОН ЙИЛ АВВАЛ» (9.30).

Москва — «СЕВГИ, СЕВГИ, СЕВГИ». (11.00, 13.30, 16.00, 18.20, 20.40).

Ёшлик — «ЎҒИРЛАНГАН БЕШ МОНАХЛАР» **(жуфт соатларда).**

Шарқ — «ШАОЛИНЬ ҚАСРИ» **(тоқ соатларда).**

РЕСПУБЛИКА МАШИНКАДА ЁЗУВ ВА СТЕНОГРАФИЯ КУРСИДА КЕЧКИ ВА КУНДУЗГИ БЎЛИМЛАРГА

ҚАБУЛ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Курсимиз ўзбек ва рус тилларида иш юритиш асосларини билган котиба-машинистка ва котиба-стенографисткаларни тайёрлайди.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700003, Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 174-уй. Бешёғоч, телефонимиз: 45-62-52.

ДЎКОН ОЧМОҚЧИ ЁКИ ДАВЛАТ МАГАЗИНЛАРИНИ, ЧОЙХОНА ВА БАРЧА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ КОРХОНАЛАРИНИ ХУСУСИЙ МУЛК ҚИЛИБ СОТИБ ОЛМОҚЧИ БЎЛГАНЛАР БИЗГА МУРОЖААТ ҚИЛИНГ!

Уч кунлик ўқиш давомида Сиз барча маълумот ва ҳужжатларга эга бўласиз.

Сизларни ҳар жума соат 16 дан 18 гача кутамиз.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: А. Қодирий кўчаси, 13-уй. Лекторлар уйи, 37-хона.

ТЕЛЕФОНЛАР: 44-55-34, 44-59-80.

ШАҲАР ЎҚИТУВЧИЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ИЛМГОҲИ

мактаб битирувчиларини умумтаълим мактабларининг асосий фанлари бўйича ўзбек ва рус тилларида олий ўқув юртларига тайёрлайдиган, шунингдек ўзбек ва инглиз тилларини ҳамда араб имлосини ўрганиш бўйича

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ

КУРСЛАРНИ ОЧДИ

Рўйхатга ёзиш давом этмоқда.

МАШҒУЛОТЛАР ГУРУҲЛАР ТЎЛИШИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

Манзилимиз: Т. Шевченко кўчаси, 4-уй, 2-хона.

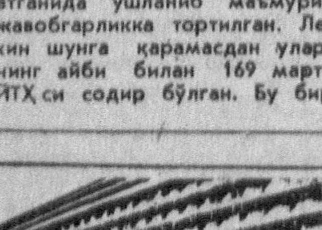

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

50.491 нусхада чоп этилади • Нашр кўрсаткичи 64690. • Буюртма № 13 • Босмага бериш вақти 11.30. • Босмага берилди 11.30. • 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10